

Tuikki

2019

Metsähallituksen lehti kalastajille

Saa nauraa:
Hauki on
nyt hitti!

Puronieriä maistuu
lähes raudulta

Ylälappilaisille
oma lupa

#160kestäväätekoa:
Meriharjus yritetään
pelastaa

6 KAUIMPANA KALASSA

Suomen erämaisín kalastuskohde

Tuikki

 METSÄHALLITUS

Tuikki on Metsähallituksen maksuton lehti kalastajille. Lehti ilmestyy kerran vuodessa ja on luettavissa myös netissä Eräluvut.fi.

Tuikki jaetaan kalastajille, jotka ovat hankkineet kalastusluvan Metsähallitukselta edellisvuonna.

Toimitus

Päätoimittaja: Aku Ahlholm

Toimituskunta: Mika Laakkonen, Ahti Putaala, Päivi Lazarov, Juha Ahonen

Toimituksen yhteystiedot

Metsähallitus, PL 81, 90101 Oulu
p. 0206 39 4000
etunimi.sukunimi@metsa.fi
www.eräluvut.fi

Kannen kuva

Johannes Sipponen

Muut kuvat

Antti J. Leinonen, Tuomo Pirttimaa, Vesa Ranta, Antti Pylväs, Johannes Sipponen, Kimmo Pöri, Sami Säily, Glenn Douglas, Lari Veneranta, Hannu Huttu, Eeva Syväjärvi, Aku Ahlholm, Emma Ahlholm, Kuvapankki Vastavalo

Ulkoasu ja taitto

Mint Company

Paino

Punamusta

Lehden toimittajat ja kuvaajat

Pekka Juntti
toimittaja

Antti J. Leinonen
kuvaaja

Hannele Lamusuo
toimittaja

Vesa Ranta
kuvaaja

Kati Jurkko
toimittaja

Antti Pylväs
kuvaaja

Tuomo Pirttimaa
toimittaja, kuvaaja

Kimmo Pöri
toimittaja, kuvaaja

Tuikki 2019

20

4 Pääkirjoitus

5 Tuikin tärpit: Lähelle vai kauas?

6 Suomen erämaisın kalastuskohde

16 Lähiluonnossa: Kalassa keskellä kaupunkia

18 Ylä-Lappi: Paikalliset saivat oman kausiluvan

20 Osa pitää tuhoisaa tulokasta jo mahdollisuutena

23 Uutisia

24 Perhokalastajat tavoittelevat nyt haukea

28 Ainutlaatuinen meriharjus oli unohtua

32 Lastut koukuttivat kalastamaan

34 Nuorttijoki – maisema, joka tuo elinkautisen

37 Kaikki luvat valtion vesille

40 Vapa-alueet

42 Metsähallituksen kalastushenkilöstö

24

28

32

VIRUS on liikkeellä

Ympäristö- ja ilmastoahdistus on tämän päivän tauti. Se leviää kuin virus. Se tarttuu ainakin silloin, kun näkee omin silmin elinympäristön heikkenevän. Viime kesä ennätyshelteineen levitti tautia. Monet havahtuivat, tätäkö on tulevaisuus? Sään ääri-ilmiöitä, kuivuvia pienvesistöjä, happea haukkovia kuolevia kaloja?

Annoimme Metsähallituksessa asiakkaille mahdollisuuden siirtää lupia toiseen ajankohtaan, jotta valikoiva kalastus ei rasittaisi liikaa kaloja.

Monissa latvajoissa ja -puroissa virtaus loppui kokonaan tai ainakin melkein. Hienot kosket näyttivät pirunpelloilta. Sellaiset vesistöalueet, joiden valuma-alueet on vahvasti ojitettu, ovat herkkiä kuivumiselle. Ojitetut suot ja metsät eivät pidätä vettä, eivät tasaa tulvahuippuja ja sen vuoksi vesistöjen pinta laskee helteillä nopeasti. Kalojen kannalta tilanne on surkea. Kun vesi vähenee, veden lämpötila nousee ja laatu heikkenee. Kaloja kuolee.

Pelto- ja metsäojitukset purkavat humusta ja ravinteita vesistöihin. Monilla alueilla kalalajien kutu- ja elinympäristöt ovat jo menneet pilalle ja vaikutus yltää merialueille saakka. Kerromme tässä lehdessä muun muassa meriharjuksesta, joka on lähes kadonnut laji. Yritämme auttaa sitä tuki-istutuksin. Uhanalaistumisen taustalla ovat ravinne- ja humuskuormitus kutualueilla.

Nykyään valtion mailla ja vesillä tehdään paljon muitakin korjaavia toimia kalakantojen auttamiseksi. Ennallistamme soita, poistamme vaellusesteitä, kun-

nostamme monien koskien ja purojen kutualueita ja uusia kalateitäkin suunnitellaan. Työmäärä tuntuu loppumattomalta, mutta palkinto saadaan silloin, kun huomataan, että toimet kannattivat. Ympäristöahdistus on sillä tavalla terveellinen infektio, että se pakottaa toimimaan.

Toiset lajit ovat herkempiä muutoksille kuin toiset. Muun muassa hauki, kuha ja ahven näyttävät edelleen pärjäävän hyvin. Hauki tai ahven kuulostaa ehkä arkiselta. Kun pöydässä on lohta, taimenta tai siikaa, se kuulostaa juhralta. Norjan allaslohta en kyllä nyt tässä ajatellut. Kysymys on kuitenkin myös siitä, miten ruoan valmistaa. Ravintolassa graavihauki on jo gurmee.

Hauen ruodot ovat monelle se ongelma. Niiden pois fileointi vaatii osaamista. Näin hiljan videon, miten jenkit fileoivat hauen ruodottomaksi ja lähes masennuin. Miksi emme itse tuota keksineet? Video löytyy Youtubesta: How to Fillet a Pike.

Haukea voi muuten pyytää monin tavoin ja myös perhostaa. Se on hyvä ruokakala, kannat vahvat ja kestävät pyyntiä. Peukutetaan nyt haukea. Sitä on lähes kaikissa lähivesissämme.

Jukka Bisi

erätalousjohtaja, Metsähallitus

Esittelyssä ERÄMAISIN JA KAUPUNKIMAISIN kohde

Tuikki käy tänä vuonna kalassa sekä Suomen erämaisimmassa kohteessa että keskellä Oulun kaupunkia.

Pekka Juntti ja **Antti J. Leinonen** vievät lukijan Somasjärvelle käsivarren erämaahan. Paikkaan, jota hallitsevat äänettömyys, puhdas vesi ja rautu.

Kati Jurkko ja **Antti Pylväs** käyvät kalassa keskellä Oulua, kerrostalojen varjossa. Paikassa, jonne kaupunkilaiset voivat kävellä kotoaan lohta perhostelemaan tai siikaa lippoamaan.

Metsähallitus esittelee tänä vuonna 160 kestävää tekoa 160-vuotisjuhlan kunniaksi. Onko siis ympäristön kannalta kestävä matkustaa kalalle mahdollisimman kauas?

Jokainen kalastaja unelmoi huippuretkestä kerran vuodessa tai kerran elämässään. Istahdin kerran veljeni kanssa Somakselta laskevan Valtijoen hiekkatörmälle kahden päivän matkustelun jälkeen. Tarkoitus oli valita perho ja ampaista joelle, mutta hetki otti vallan. Kiire sulii solisevaan virtaan. Tunturien huiput näyttivät ikuisilta lumivaipassaan, vaikka hiekka poltteli varpaita.

Huippuhetki siellä kaukana jossain lisäsi arvostustani ympäristöä kohtaan. Seuraavat kerrat kalastelisin taas kotijoella, siinä ihan vieressä.

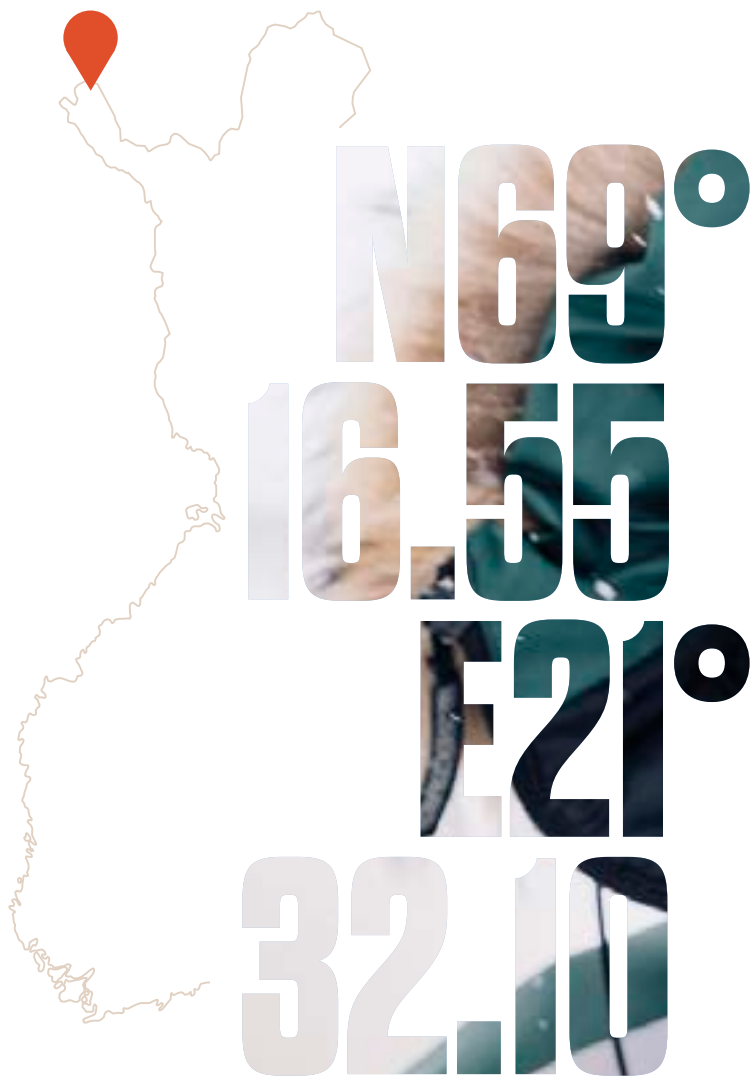
Lähiluonto on päivän sana. Arvokasta on saada elämys tai kala kävelymatkan päästä: Tammerkoskesta, Vanhankaupunginkoskesta, merestä tai lähimmästä.

Silti silloin harvoin, kun se on mahdollista, voit hyvällä omalla tunnolla lähteä kauas pois ja kokea oman pienuuden ja avaruuden suuruuden. Myös unohtumaton luontoelämys on luontoteko.

Aku Ahlholm
päätoimittaja

KAUIMPANA KALASSA

Suurten rautujen koti Somasjärvi sijaitsee Käsivarren viimeisimmässä kulmassa Norjan rajalla. Kahjoimmat lähtevät sinne pilkille.

 Pekka Juntti Antti J. Leinonen

Avanto on musta kuin miehen miete.

Mitä minä yritän tällä saavuttaa? Mitä muuta kuin laatukalaa pannulle? Onko tässä järkeä?

Tuli nimittäin lähdettyä pirun kauas kalaan. Niin kauas, ettei Suomessa paljon kauemmas pääse. Käsivarren viimeisimmässä kolkassa sijaitsevalle Somasjärvelle on Kilpisjärveltä linnuntietä 38 kilometriä ja kelkalla 50. Piti taas vouhottaa, ehdottaa varomattomasti suuruudenhulluja kaverille, jonka sanavarastosta uupuu paljolta vaivalta säästävää sana ei.

...

Saavuimme avaruuteen edellispäivänä. Se tarkoittaa huhtikuun 18. päivää. Oppaamme Ilkka Leinonen ajoi, minun tehtäväkseni jäi

keikkaa mukana. Penkki hakkasi eturauhasen juntturaan, mutta ei auttanut kuin kestää.

Katselin laiskana vilisevää maisemaa. Näin vähän, jos juuri mitään. Vain kiveä, lunta ja muutaman toivorikkaan pulmusen. Oli aikaa, joten päätin mittailta maiseman kokoa niin kuin Konsta Pylkkänen Havukka-ahon ylisillä, kun hän avaruuden mitat selvitti. Hyppytin katsetta kiviltä pälville, katsoin kauas niin kauan, että olin varma. Yhtä etäälle pystyi tiiraamaan vain meren aavoilla ulapoilla silloin, kun on *Jussarö kaakko kolme, selkeää neljäkymmentäneljä*.

Näköaistin rajoilla, siinä, missä ääretön vaihtuu olemattomaan, näin punaista. Se oli suuren raudun huhtiauringossa helakoiva vatsa. Jos oikein siristin, näin kalan vierellä retkipatjallaan makoilevan onnellisen miehen. Kaverin, joka ei ollut koskaan ennen saanut pilkillä jalokalaa. Laihanliskero tyyppi näytti aika paljon meikäläiseltä.

"Jos oikein siristin, näin kalan vierellä retkipatjallaan makoilevan onnellisen miehen. Laihanluikero tyyppi näytti aika paljon meikäläiseltä."

En ole ensimmäistä kertaa Käsivarressa pilkkikalajen perässä. Kerran pääsin **Aki Huhtasen** ja **Emilia Laitisen** mukaan salaisille harjusapajille. Sittemmin pariskunta on tullut tutuksi Eränkävijät-sarjasta.

Pilkkimme järjettömissä talviolosuhteissa lampareta, joka oli täynnä suurharjusta. Oli vielä kaamos, pakkasta 36 astetta, mutta Huhtasella, Laitisella ja valokuvaaja **Anssi Jokirannalla** tuntui olevan lystikästä. He saivat kalaa, aivan valtavia harjuksen rötkyjä, joista yksi katkaisi Ansilta vavan.

Minä en saanut mitään.

Mutta ehkä onni nyt kääntyy. Tiedä vaikka saisi kunnon kalan tai repullisen pieniä, vaikka viisaat kyllä sanovat, että rautu on vaikea pilkittävä ja Somasjärvi kohteena varsin haastava.

...

Minä nyin ja minä nyyptän. Tunnen, kuinka kääpiökala pelleilee toukkien kanssa Somassaivon paksun jään tuolla puolen. Tärppiin pahalainen ei suostu.

Olo on mälsä, pientä tunturimullukkaa puskee, vaikka pitäisi kai olla onnellinen. Oli lähellä, ettei koko reissu päättynyt katastrofiin jo alkumetreillä.

Ostin nimittäin kotikylän kalastuskaupasta kairaan jatkovarren. Olemme sen verran kaukana arktisella, etteivät eurotalvien jälle mitoitettut kairat tahdo riittää.

Kobmajoen autiotuvan portailla kuitenkin huomasimme, että jatkovarsi sopii kaikkiin muihin kairoihin paitsi meidän. Sitä ei saanut kiinni eteen, ei taakse.

Näimme järvellä porukkaa. Norjan puolella pilkki kelkkakunta. Keskellä järveä oli arkkeja. Arkkien vieressä pisti jäästä verkkokeppejä. Tyytit olivat ilmeisesti paikallisia paikallisten oikeuksin tai

sitten totaalitylöjä, jotka kalastivat salaa rajavartioston partiomajan ikkunan alla.

Löysin jäältä valmiin kairanreiän. Käivoin pilkkikamat esiin. Kauhoin soseet pois reiästä, pujotin toukkia koukkuun ja muljautin vieheen veteen. Sitten aloin jännittää, saako Antti jäähän reiän.

Antti kairasi, kaira upposi. Antti kyyristyi, kairasta näkyi enää vääntökampi. Antti ähisi, ja ilmassa oli pahan merkit.

Lopulta kuului sihinää, sitten vesi pulpahti avantoon. Riitti kuin riittikin!

...

Somassaivolla on alkanut tuulla. Koilin viehettä jälleen keran ylös. Tutkailen syöttiä, toukkien yleiskuntoa. Hyvin niillä hurisee, sillä yksi näkyy lävistämisestä ja hukuttamisesta huolimatta edelleen liikkuvan.

Olen yrittänyt etsiä kalaa eri vedenkorkeuksista. Viisaat sanovat, että kala ui kerroksissa, ikään kuin laattana. Jos viehe on liian syvällä tai liian pinnassa, kalaa ei tule.

Pitäisikö vaihtaa kokonaan viehettä? Mukanani on yksi Mutu Leech ja viitisentoista mormuskaa. Varsinkin Micro-Mutujen pitäisi toimia täällä.

Lähtiessä ostin neljä erilaista rautulätkää: hopeaa ja kulta, räikeää oranssia, ja sellaisen Tiuran rautulätkän, jossa on punaista, keltaista ja kirkkaansinistä. Se on melkein sama kuin Huhtasen Akin kotisivuillaan kehuma puna-kelta-vihreä liikennevalo-lätkä. Sellaiset kuulemma pyytävät hyvin näissä vesissä, ja on minullakin sen etevyydestä jo maistiainen.

Sillä jo ensimmäisenä iltana vapani tärähti. Tai ainakin värähti. Tuskin olimme ehtineet rauhoittua avannoille, kun jo yllätyin tärpistä. Mikä se siellä nykii? Kalako? Minulla?

Pikkuruinen rautu nousi jälle. Vippasin kalan takaisin avantoon, koska noin mitättömiä ei lasketa. Kohta tärppäsi isommin. Vedin jälle 15-senttisen sievän raudun.

– Otetaanko kuva, Antti kysyi laiskasti.

– Varmasti otetaan!

Sehän oli merkkitapaus. Pilkkiurani eppinen alku.

Kohta sain toisenkin. Sinä iltana olin varma, että tällä reissulla kalan tuloa ei voi estää.

...

Mutta ei se mennyt ihan niin. En tiedä, johtuuko se sakenevasta pilvestä, mutta avanto näyttää hetki hetkeltä julmemmalta ja mustemmalta.

Heiluttelen vapaa ja mietin saamisen olemusta. Sitä, miksi toiset tuntuvat aina saavan ja toisilla on hiljaisempaa.

Onko saamamies tai -nainen luontojaan saamaan taipuvainen, vai voiko siihen oppia? Mikä on panoksen ja saamisen suhde?

Kuinka paljon työtä ja vaivaa saaminen edellyttää, vai onko jollekin saaminen yhtä helppoa kuin runolle ryhtyminen Tommy Tabermannille, jonka teoksen *Pelastaja* kannoin mukana tunturiin.

**Sehän oli
merkkitapaus.
Pilkkiurani
eppinen
alku.**

"Tämä on pakoa arjesta.
Täällä ei toimi puhelin, ei
netti. Täällä pääsee irti."

**Tunne siitä,
että sitä on mies
eikä Mikki Hiiri,
kun ottaa järvestä
ruokakalan
tuosta vain.**

– Älä koskaan kerro kenellekään, kuinka helppoa se sinulle on, kerrotaan itsensä Mika Waltarin sanoneen nuorelle Tabermannille.

Muistan nauravan naisen tulomatkalta. Nelikymppinen leidi hiihti vähissä pukeissa vastaan ja vilkutti meille vinhas-ti. En ole koskaan nähnyt niin onnellista ihmistä.

Hetken päästä ohitimme nuoriamiehiä tauolla. Hiihtosankarit nojasivat ylävartalo paljaana tunturikiveen kuin nuoret Johnny Weissmullerit viidakkoveitsellä tappamansa krokotiilin päällä. Tuossako se, mistä nainen pohjattoman ilonsa hersytti, mietin, kunnes ajatukseni tysesivät valtavaan nänniin.

Se oli Saivaaran pahtainen laki Mee-konjärven eteläpuolella. Vaaran laella on itsensä presidentti Urho Kekkosen muistolaatta. Onko lopulta ihme, että

kansakunnan ikonisin saamamies halusi muistomerkkinsä maan poven näteimpään nupukkaan.

• • •

Kävelen Somassaivolla reiältä toiselle. Vaihdan viehettä, heiluttelen vapaa. On hiljaista, niin hiljaista. Jostain syystä kala ei syö enempää täällä Somasjärvellä kuin Somasjärven eteläpuolella sijaitsevassa Somaslompolossakaan.

Olemme tavanneet näiden parin päivän aikana myös muita kalamiehiä, eikä kukaan heistä ole saanut kunnolla kalaa. Se tosin tarkoittaa muille vähän eri asiaa kuin meille.

Kun ensimmäisenä iltana kopistelimme Kobmajoen tupaan, kohtasimme järvenpääläisen **Elias Nurmisen** ja haristolaisen **Ilkka Koskisen** paistamassa

muikunkokoisia rautuja pannulla. He olivat hiihtäneet pilkille maan ääriin Norjan puolelta Didnujokea myöten. Insinöörien viikon reissusta oli reilu puolet takana, ja olemuksesta huokui, että reissu oli jo tehnyt tehtävänsä.

Kiire oli hiihdetty pois, leppoisa hekotus tuli pakottamatta. Kaverukset asettelivat raudut tortillaleivän väliin ja nauttivat herkkupäivällisen.

– Miksi teidän piti näin kauas kalalle lähteä, kysyin.

– Tämä on pakoa arjesta, Koskinen vastasi.

– Täällä ei toimi puhelin, ei netti. Täällä pääsee irti, Nurminen jatkoi.

Miehet tarjosivat konjakkia pullosta, jossa luki XO. Ilta sujautti höpötellessä, ja jossakin vaiheessa iltaa totesin etelän urhoille, että meillä juttu sujuu jotenkin vaivattomasti. Tuntui, kuin olisimme aina

tunteneet. Kaverukset arvelivat, että kaukainen sijainti karsii väkeä. Tänne päätyvät sellaiset, joilla on väkisinkin paljon yhteistä elämässään.

Kömmiin makuupussiin kilometrisihiteoriaa puntaroiden. Ikkunan takana kajasteli jo aamu.

...

Heräsin valoon. Uni oli kestänyt vasta muutaman tunnin, mutta en malttanut

Sytä mies saattoi vain arvella. Hän kertoi, että yhdestä reiästä nousi kairatessa yli sata katkaa.

– Kaloilla taitaa olla vattat täynnä, hän sanoi ja hilasi vieheen jäälle. Rautulätkän alla oli mormuska ja lätkän päällä pari tummaa perhoa.

Pian seuraan liittyi myös **Martti Nahkiaisjoja**, vanhoja tuttujani viime kesältä. Tein lehtijuttua Tornionjoen lohimmiehistä,

ja siellä Nahkiaisojakin yön souti ja turisi.

– Täällä ei tule ko tuota mulkun mitasta, Nahkiaisoja tuumasi mietteläänä.

– Joo, mutta onhan tämä jo parempi kuin eilen, Hasa vastasi.

Nahkiaisoja kertoi vastarannalla olevan matalaa ruohopohjaa. Sen pitäisi olla hyvä paikka sitten, kun rautu alkaa liikkua. Saisi keli muuttua, miehet miettivät. Ehkä kalakin sitten aktivoituisi.

...

maata enempää. Keitin kahvit, hiivin nukuvassa tuvassa tavarat kasaan ja pujahdin ulos. Kiirunakukko lehahti puuvajan katolle ja narisi pyrstö polleena. Narisin takaisin. Rinteessä äänteli toinenkin.

Laskettelin ohi seitakiven järvelle ja jatkoin matkaani etelään, Somaslompoloon. Siellä oli ukkoja pilkillä pitkä rivi. Väkimäärästä päätellen kaukaisintaan erämaa ei ole Suomessa enää kovin kaukana.

Ylitorniolainen **Ilpo Hasa** oli porukoi-neen jo toista kertaa täällä tänä keväänä. Arkit oli tuotu kelkalla ensimmäisellä reissulla kuukausi sitten.

Tällä reissulla kala oli syönyt kehnosti. Pientä rautua oli tullut jonkin verran, mutta iso oli kokonaan hukassa.

Tuuli viriää, pilvet vyöryvät matalalta Somassaivon päälle. Alkaa sataa lunta, ja pian horisontti katoaa tasaiseen valkeaan. Vain seitakivi pistää esiin maisemasta.

Oloni on alistunut. Jälleen päivä elämästä ilman sanottavia mainetekoja. Saaliina ainoastaan yksi aamulla tarttunut raudunruipelo.

Tuijotan seitaa ja löydän siitä kahdet kasvot. Toinen katsoo taivaalle ja näyttää karjuvan. Henki sentään on kanssani.

Tuuli ui kauluksesta sisään, käänän sille selkäni ja mietin jälleen, että miksi?

Mitä varten minun pitää kyhjöttää Suomen kaukaisimmassa nurkassa pilkillä?

Miksi kalan saaminen on tärkeää? Onko siihen lopulta mitään muuta syytä kuin joku menneen ajan miehen mitta. Tunne siitä, että sitä on mies eikä Mikki Hiiri, kun ottaa järvestä ruokakalan tuosta vain.

Onko tämä pelkkä miesriitti, maskuliinista todistelua, että vielä on nykymiehessäkin jytyä.

"Tuuli viriää, pilvet vyöryvät matalalta Somassaivon päälle. Alkaa sataa lunta, ja pian horisontti katoaa tasaiseen valkeaan. Vain seitakivi pistää esiin maisemasta."

En tiedä, mutta sen tiedän, että nyt riittää. Keli rumenee ja ilta pimenee. On aika pakata pilkit ja lähteä kämpälle.

• • •

Hyvin nukutun yön jälkeen tunturi näyttää tylyltä. Seitinohut lumikerros on peittänyt pälvipaikat, pilvet roikkuvat alhaalla harmaina ja paksuina.

– Tämä on niin kuin iiläinen soranotopaikka, Antti arvioi maisemaa suksia jalkaan potkiessaan.

Minusta kuva on kuin suoraan kaivoksen läjitysalueelta. Tästä on romantiikka kaukana, mutta ainakin keli on nyt muuttunut.

Somasjärven jäällä nuori mies kurvaa kelkalla luoksemme. Hän on **Tapani Hasa**, Ylitornion porukkaa ja matkalla makkaranpaistoon.

Kuinka sattuikaan. Heitä olimme menossa tervehtimään.

– Hypätkää kyytiin, Hasa sanoo ja viitilöi rekeen.

• • •

Leiri on kuin pieni kylä. Kaksi lämmittävää nukkuma-arkkia, ulkovessa ja loihakka sauna. Tapanin isä Ilpo Hasa perkaa pieniä rautuja, joita pötköttää hangella joitakin kymmeniä. Kelin muutos on todellakin herättänyt kalat syömäpuuhiin.

Sitten Ilpo Hasa ravistaa pussistaan suuren punavatsan. Vaaka näyttää painoksi 850 grammaa. Se on porukan ensimmäinen iso rautu koko viikolla. Ilpo Hasa kertoo, että se oli kovan työn takana.

– Kairasimme yli viisikymmentä reikää. Rautu on kala, joka pitää hakea, saamamies Hasa valistaa.

Kala on laiha ja sen vatsa on erittäin punainen. Ilpo Hasa sanoo, että se on syksyllä kutenut kala, eikä siksi aivan parhaastapästä ruokakalana. Fileeraus todistaa samaa. Kala on vaalealihainen verrattuna katkoja ahmineeseen pieleen, mutta pulskaan lajitoveriin.

Miehillä on havaintoja suuremmistakin kaloista. Somasjärven paikallisten arkikunta oli saanut verkolla 2,5-kiloisen.

– Minulla meni tosi iso kala pilkin ohi, mutta ei ottanut. Heti perään sain sit-

ten kaksi 400-grammaista, Tapani Hasa sanoo.

Tapani Hasa haaveilee laittavansa tällä reissulla rautuennätyksensä uusiksi. Nykyinen ennätys on 1460 grammaa. Viime vuonna hänellä oli täällä oikea jätti kiinni, mutta se karkasi viime hetkillä.

Keskustelemme laajasti kaikista tärkeistä asioista, eli kalastuksesta ja metsästyksestä.

Tapani Hasa kertoo olevansa innokas hanhen metsästäjä. Hän asustelee nykyään Kuopiossa ja on ammatiltaan tanssinopettaja, kirvesmies ja kemisti. Hän on heti valmis pyörähtämään salsaa hangella, mikäli joku haluaa härkäparina monotanssit pitää.

– Voin viedä tai olla vietävänä. Molemmat sujuu!

NOVA
16.55
E21
32.10

! Somasjärvelle ei pääse kelkalla uraa pitkin.
! Maastoliikennelupa alueelle edellyttää esimerkiksi tupavarausta.

Kysyn, miksi meidän pitää tulla näin kauas kalaan.

Tapani Hasa sanoo, että häntä vetää tänne maan ääriin erämaan eksotiikka, puhdas kala ja tietty alkukantaisuus. Ehkäpä se miesriitti, käy mielessäni, kun Hasa räjähtää nauruun.

Isä-Ilpo vakumoi parhaillaan kaloja. Virta tulee polttomoottorilla käyvästä aggregaatista.

– Todella alkukantaista. Vain TV puuttuu, Tapani Hasa hirnuu.

Mittailen leiriä. Kaikki on loppuun asti mietittyä ja huolellista. Tavaraa on paljon. Mietin jälleen saamisen olemusta, sen suhdetta työhön ja panokseen.

Nämä miehet saavat rautua, koska muuta vaihtoehtoa ei ole. Mitään ei jätetä sattuman varaan. Kaikki tarvittava on tehty ja vähän enemmän.

Herrat pilkkivät päiväkausia väsymättä. He haluavat niin paljon kalaa, että poraavat järven reikäjuustoksi. He ovat ansainneet kalansa rahalla ja vaivalla.

Näillä on varmaan kairassa se jatkovarsikin. ■

Rekka

Eräluvut.fi Somasjärvellä

ja lähivesissä voi kalastaa vapaluvalla **1551 Enontekiön erämaa**. Paikalliset kalastavat kuntalaisen maksuttomalla kalastusluvalla.

Poroenolla, Torisenolla ja Lätäsenolla voi kalastaa vapaluvalla **1550 Lätäseno**. Paikalliset voivat viehekalastaa näissä joissa luvalla: **1520 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Enontekiö**.

Kalastajien keidas KESKELLÄ OULUA

Oulussa kaupunkilaiset pääsevät lohien ja siian pyyntiin vaikka kävellen. Kaupunkikalastuksessa hyvä porukka nousee luontokokemusta tärkeämmäksi asiaksi.

 Kati Jurkko Sami Säily, Antti Pylväs

Oulun keskustan kohina ja talot ovat melkein selän takana, ja toisella puolella jokea kohoavat Tuiran kerrostalot. Oulujoen suistossa lipotaan siikaa. On lokakuun loppupuoli, ja Kuusisaareen saapuneet lippoajat ovat pukeutuneet lämpimästi haalareihin ja villapaitoihin. **Rolf Samperi** ja **Esa Pajukangas** ovat hurauttaneet paikalle asuntoautolla Kokkolasta ja Pietarsaaresta – jo viidettä vuotta peräkkäin.

– Tämä on niin hyvin organisoitua toimintaa, että Ouluun halutaan tulla lippoamaan kauempaakin. Toissa vuonna täällä oli pari helsinkiläistäkin, kertoo

paikalle saapunut **Seppo Salo**.

Kalastus yhdistää tätä porukkaa, joka vuodesta toiseen saapuu lippoamaan naarassiikoja poikastuotantoa varten ja koirassiikoja kotiin viemisiksi.

Lippoaminen on kuin koko perheen pari viikkoa kestävä tapahtuma. Oulun Erä- ja Kennelkerho ry vastaa järjestelyistä ja tunnelmasta Kuusisaarella. Kerholaiset myyvät lippolupia, ojentavat pitkävirtaisia lippoja ja pitävät tulta, jonka ääressä kohmeisia käsiä on hyvä lämmitellä.

– Isän kanssa minä olen opetellut lippoamaan. Tässä tarvitaan tekniikkaa ja

voimaa, sanoo 15-vuotias **Samuli Lehtola** ja esittelee lippoamaansa siikaa.

Rolf Samperilla on jo melkoinen siika-saalis. **Timo Karjala** tarjoutuu perkaamaan. Hurtti huumori lentää ja nauru raikaa. Paikalle kävelee ja pyöräilee sunnuntailenkillä olevia oululaisia. Makkara tekee kauppansa.

Arvokat ja hyvä sijainti houkuttelevat paikalle

Oulujoen suistossa kukoistaa vahva kaupunkikalastuskulttuuri. Hartaanselkä ja Merikosken voimalaitoksen alakanava ovat suosittuja kalastuspaikkoja ympäri vuoden. Saaliiksi saadaan perinteisten kalojen lisäksi taimenia, siikaa ja lohta, talvella mateitakin. Energiayhtiöiden ja kaupungin istutukset pitävät huolen siitä, että paikalla uiskentelee koko ajan vähintään satoja arvokaloja.

Kun lippoajat keräävät kampeensa, soutu-uistelijat laittavat kalastusveh-

keensä kuntoon. Kun lohenpyyntikielto marraskuun ensimmäisenä päivänä päättyi, Hartaanselällä on kolmisenkymmentä soutajaa. Paljon enempää sinne ei mahtuisikaan.

– Aika hyvin täällä porukka tuntee toisensa. Vakioporukka pitää yhteyttä Facebookissa, ja kokoonnumme usein rannalle porisemaan, vaikkei kalastettaisikaan. Kalastuksestahan riittää aina puhetta, kertoo innokas kalamies **Jukka Puirava**.

Puiravalla on lyhyt kävely matka kerrostaloasunnostaan veneelleen. Marraskuun hyisessä tuulessa hän kokoaa vetovapoja rauhassa ja pohtii, minkälaisilla vieheillä taimenia tänään kannattaisi houkutelaa. Muita soutajia ei tänään ole liikkeellä, muutamassa veneessä pilkittään siikaa. Ohikulkija pysähtyy juttelemaan.

– Ei varmaan monessa kaupungissa ole keskellä kaupunkia tällaista paikkaa,

jossa voi kalastaa lohia ja taimenia, Puirava pohtii ja työntää veneen vesille.

Rannalla seisoskelevat pohjaonkijat yrittävät saada siikaa. He tietävät kertoa, että kalaa on tullut heikosti. Puirava soutelee rauhallisesti tuttuja uomia ja vetää neljää vaappua.

– Paikka on viihtyisä, mutta kalansaannissa on omat nikkinsä. Kyllä tässä vesistön tunteminen on eduksi, hän toteaa.

Puirava jatkaa soutamista kohti Tuiran siltoja. Joella on rauhallista. Ehkä juuri tänään nappaa vuoden isoin taimen. ■

Ylä-Lappi: Paikalliset saavat nyt kausiluvan **OMAN KUNNAN JOKIIN**

Eduskunta on hyväksynyt kalastuslakiin muutoksen. Utsjoen, Inarin ja Enontekiön asukkaat voivat nyt ostaa edullisen kausiluvan, jolla voi viehekalastaa oman kunnan jokialueilla. Lupa koskee jokia, jotka ovat lohien tai taimenen nousualueita.

Myös kohdekohtaiset vuorokausiluvat tulevat myyntiin toukokuun aikana.

Kaikissa muissa valtion vesissä kuntalaiset voivat kalastaa, kun hankkivat Metsähallituksen maksuttoman kalastuslupa. Tämä lupa on henkilökohtainen ja koskee viehekalastusta ja pyydyskalastusta, päinvastoin kuin jokilupa, joka koskee vain viehekalastusta. Maksuttomien lupien kolmivuotinen kausi päättyy vuoden 2019 lopussa, minkä jälkeen kuntalaiset voivat hakea jälleen uudet luvat.

Näin kuntalaisen jokilupa hankitaan

Kuntalaisen kausilupien myynti alkaa toukokuussa. Tarkka päivä ilmoitetaan myöhemmin Eräluvut.fi-sivustolla.

Luvan voi hankkia tuolloin Metsähallituksen toimipaikoista: Ylä-Lapin luontokeskus Siida (Inari), Ivalon palvelupiste, Saariselän palvelupiste Kiehininen sekä Tunturi-Lapin luontokeskus (Enontekiö).

1520 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **ENONTEKIÖ**

Koskee viehekalastusta kohteilla:

- 1550** Lätäseno-Poroeno
- 1554** Palojoiki-Hietajoki
- 1556** Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki

Könkämäenon ja Muoniojoen kohteet Enontekiön alueella sisältyvät kuntalaisen jokilupaan, mutta lupa ei näissä joissa oikeuta lohien tai taimenen kalastusta.

1530 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **INARI**

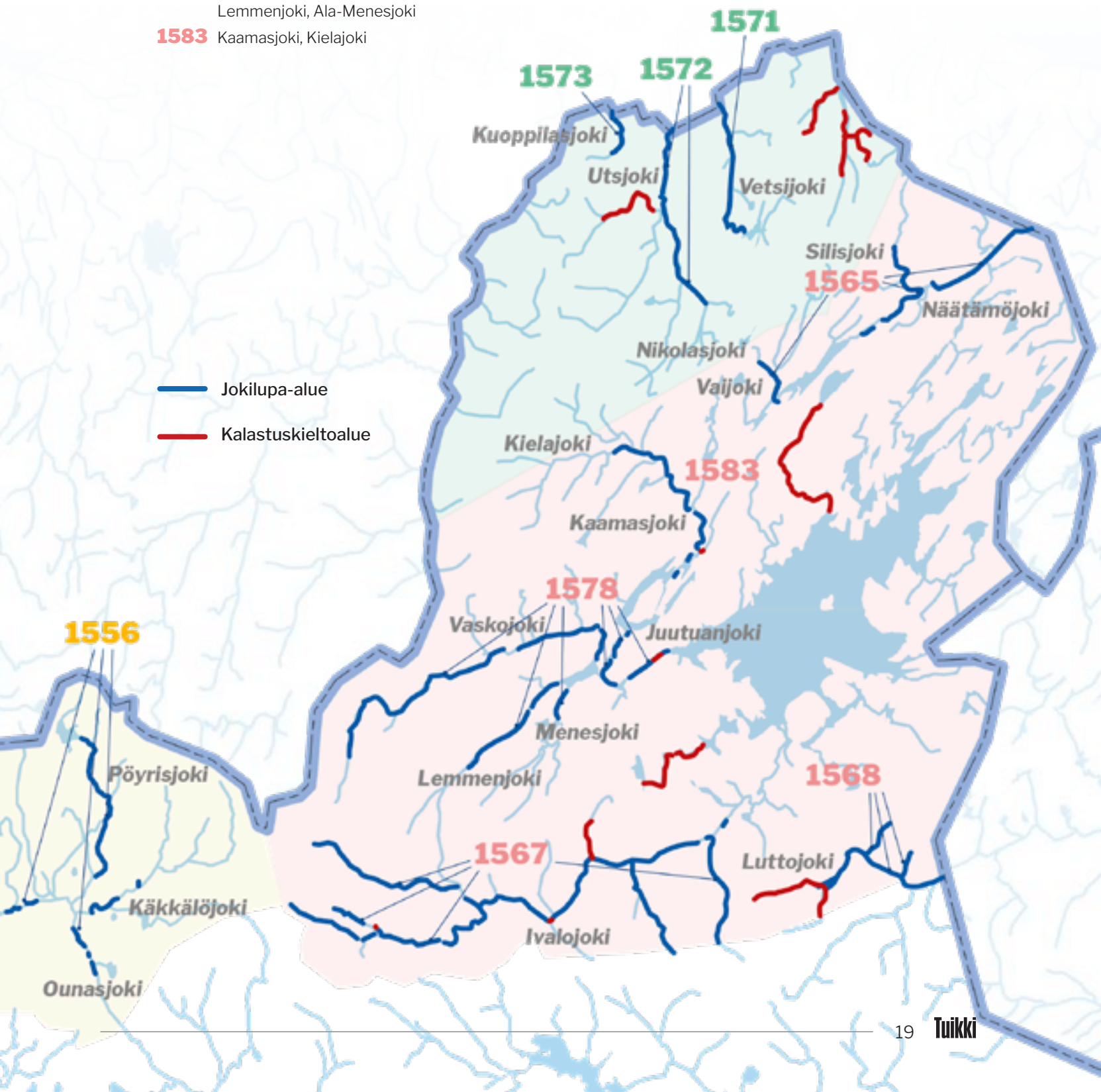
Koskee viehekalastusta kohteilla:

- 1565** Näätämöjoki, Vaijoki, Silisjoki
- 1567** Ivalojoeki, Tolosjoki, Sotajoki, Repojoeki, Lismajoki
- 1568** Luttojoki (lupa ei koske Suomujokea)
- 1578** Juutuanjoki, Matkajoki-Kettujoki, Vaskojoki, Lemmenjoki, Ala-Menesjoki
- 1583** Kaamasjoki, Kielajoki

1540 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **UTSJOKI**

Koskee viehekalastusta kohteilla:

- 1572** Utsjoki Mierasjärveen asti
- 1573** Kuoppilasjoen vesistö
- 1571** Vetsijoki

PURONIERIÄ

- raudun serkku -

Vieraslajia alettiin hävittää, kun se syrjäytti taimenen. Nyt Itä-Lapissa osa pitää puronieriää jo mahdollisuutena. Tuholainen on maukas, hauska kalastettava, eikä siitä päästä kokonaan eroon.

Tuomo Pirttimaan kuva

Pakko myöntää: on se aivan käsittämättömän kaunis kala. Veden huuhteleman tervaskannon päällä lepää verestetty saalis, joka äsken syöksähteli siiman päässä ja taisteli kokoonsa nähden ihmeellisen voimakkaasti. Ennen tätä on moni vikkellä eväkäs tehnyt iskuja, mutta päässyt karkuun.

Tässä on nyt siis vihattu puronieriä, vieraslaji, josta halutaan eroon. Päältä päin sen väritys on varsinainen ilotulitus. Kalan avaaminen ja fileoiminen ihastuttavat: lihan väri on kuin tunturiraudulla.

Ensikosketukseni lajiin tulee täällä Savukoskella, Kemijoen vesistön ylimmillä latvoilla. Täältä kalaa ei ole voitu hävittää, joten kalastajat ovat alkaneet pitää sitä jo mahdollisuutena.

Matkailuyrittäjä myy jopa erillisiä, kiintöityjä lupia puronieriälampeen.

Mikä kala tämä oikein on?

Kylmien purojen kala

Puronieriän historia Suomessa on jälleen kerran yksi epäonnistunut luku siihen paksuun kirjaan, joka kertoisi, miksi ihmisen ei kannata liikutella lajeja sinne, missä niitä ei ole. Pohjois-Amerikasta kotoisin olevaa puronieriää istutettiin Etelä-Suomeen jo 1890-luvulla. Ajatus oli tuoda uusi, useamman kilon painoiseksi kasvava nieriälaji.

Eihän se aivan niin mennyt. Silti istutuksia uusille alueille jatkettiin vielä 1970-luvulla. Esimerkiksi Koillismaalle puronieriä tuli Taivalkosken Ohtaogan kalanviljelylaitoksen alkuvuosina 1970-luvun alussa. Puronieriän poikastuotannon ylijäämää puskettiin vähän mihin sattuu, toteaa eräsuunnittelija **Eero Moilanen** Metsähallituksesta.

- Se myös levisi itse tehokkaasti niihinkin puroihin, mihin sitä ei istutettu.

Alussa uusi tulokas kasvoi hyvin. Esimerkiksi lijoen sivuhaarassa Loukus-

joessa yli kilon puronieriä oli aivan mahdollinen saalis. 30–35 sentin mittaista oli aivan hyvin, Moilanen muistelee.

Sitten se alkoi kääpiöityä. Nykyään samoissa vesissä puukon mittainen on jo hyvä saalis, kymmensenttinen on tavallisempi. Kaikki on punalishaista, kutukypsää kalaa, ja sitä on paljon.

Syyskutuinen puronieriä lisääntyy kylmävetisissä puroissa hyvin. Tämä erottaa sen toisesta Pohjois-Amerikan tuontikalasta, kirjolohesta. Kevätkutuisella kirjolohella lisääntymisen este on riittävän pitkien lämpimien jaksojen puute Suomen kesässä: poikaset eivät ehdi kasvaa kesän aikana riittävästi selvitäkseen talvesta.

Taimen kärsii

Vasta 1980-luvulla alkoi selvitä, että puronieriä syrjäyttää ja tuhoaa taimenen. Tiedetään latvavesien pieniä puroja, joista kääpiöitynyt alkuperäinen taimen on

"Näin siinä käy, kun lajeja liikutellaan maanosien välillä."

kokonaan hävinnyt puronierian tulon jälkeen. Veden laadun muutoksesta ei ole ollut kyse, vaan syypää on uusi, ärhäkkä tulokas, joka pitää reviiristään tiukasti huolen.

– Pienenäkään puronieriä ei kulje parvessa, kuten taimen saattaa tehdä, Moilanen sanoo.

No, jos homma meni Suomessa pieleen, niin ihan putkeen se ei ole mennyt puronierian alkuperäisillä elinalueilla Pohjois-Amerikassakaan. Siellä on kokeiltu, miten hyvin eurooppalainen taimen kasvaa. Tulos on sama, mutta toisin päin: taimen hävittää alkuperäistä puronieriää.

– Näin siinä käy, kun lajeja liikutellaan maanosien välillä, Moilanen sanoo.

Poistosuunnitelmista luovuttu

Puronieriällä on Suomessa tyyli, joskin täysin totuudenmukainen luokitus: haitallinen vieraslaji. Aivan viime aikoihin saakka on kehitelty suunnitelmia sen tuhoamisesta puroista ja joista. Operaatio olisi varsin hankala, muun muassa raakut olisi siirrettävä väliaikaiseen turvaan eri puroon myrkytysoperaation ajaksi.

Näistä suunnitelmista on luovuttu ainakin Koillismaalla ja Kemijoen latvoilla. Ne olisivat isoja, vaikeita ja todennäköisesti myös turhia.

Ainakaan Kemijoen latvoilla toimivat kalastusmatkailurytykset eivät ole tästä asiasta lainkaan pahoillaan. Kotoperäinen tai ei, muutamien paikoin kaunis ja taistelutahtoinen puronieriä on piristävä lisä urheilukalastajan saaliiseen. Alamitaton kala on aina otettavissa saaliiksi.

Savukosken kalareissulla ilta päättyi puronieriöiden savustamiseen, aamu alkaa graavinierillä ruisleivän päällä. Jos joku sanoisi meidän syövän tunturirautua, en ainakaan maun perusteella osaisi väittää vastaan.

Puronieriän levinneisyys

Lähde:
Luonnonvarakeskus/
Kalahavainnot.fi

Vahvimmillaan kanta on Kemijoen latvoilla Savukosken ja Pelkosenniemen alueilla.

Etelä-Suomessa kanta on vahvimmillaan Hämeessä Päijänteesen laskevissa vesistöissä. Tämän laji alun perin tuotiin 1800-luvun lopussa, pohjoiseen vasta vuoden 1965 jälkeen.

Eräluvut.fi

Itä-Lapissa puronieriää voi pyytää mm. vapaluvulla **3546 Korvatunturi** tai **3410 Itä-Lappi**. Katso kohteiden rajat [Eräluvut.fi](https://eräluvut.fi) ja [Retkikartta.fi](https://retkikartta.fi)!

Kuva: Johannes Sipponen

Kuutuassa puronieriästä yritetään vielä eroon

Yhdessä paikassa Suomessa puronieriästä yritetään vielä päästä tosissaan eroon. Kuutuan alue Sodankylän kunnassa, Inarin rajaa vasten, on riittävän pieni ja vielä toistaiseksi selkeästi rajautunut alue, jotta taistelussa puronieriää vastaan on realismia. Kuutusjärven ja siihen laskevien purojen alue on vain muutamia neliökilometrejä.

– Se on vielä hallittavissa, ehkä ei kokonaan poistettavissa. Tavoite on, ettei se lähtisi leviämään alaspäin Tuuloman vesistöalueelle, sanoo Metsähallituksen eräsunnittelija **Jarmo Huhtamalla**.

Puronieriä on istutettu Kuutusjärven 1970-luvulla. Neitseelliseen veteen päästyään se kasvoi alussa isoksi, mutta sitten ylitiheäksi lisääntynyt kan-

ta kääpiöityi. Nyt Kuutuan puronieriät ovat 10–15-senttisiä.

Puronieriällä on Huhtamalla mukaan onneksi voimakas taipumus pyrkiä ylävirtaan. Kuutusjärvestä se ei ole Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen selvitysten mukaan vielä levinnyt alapuoliseen Suomujokeen. Kuutusjärven ja siihen laskevien purojen alue on vain muutamia neliökilometrejä.

Kantaa on tähän saakka pidetty kurissa sähkökalastamalla: poistamalla puronieriät ja laskemalla taimenet takaisin. Parhailaan Huhtamalla tekee suunnitelmaa, johon kuuluisi myös purojen myrkyttäminen Rotenolilla. Raakua ei näissä puroissa ole. Taimenet on ennen operaatiota tarkoitus sähkökalastaa ja siirtää turvaan.

 Tuomo Pirttimaa

Kuva: Kuvapankki Vastavalo

Maailman parhaat kalastusoikeudet

Suomalaisilla on ainutlaatuiset maksuttomat oikeudet kalastaa ja metsästä. Metsähallituksen selvityksen mukaan pelkästään valtion alueilla vietetään vuodessa yli 1,5 miljoonaa päivää kalastaen ja metsästäen erityisoikeuksilla.

Kotikunta ei aina vaihdu kirjoja siirtämällä

Kalastusluvissa on usein merkitystä kotikunnalla. Kotikuntalain mukaan henkilön tosiasiallinen asuinpaikka ratkaisee, eli kotikuntaan on kiinteä yhteys: perhe, työpaikka tai esimerkiksi hoitosuhde. Kirjojen siirto maistraattiin ei riitä.

Vanhin retkeilyalue täyttää 40 vuotta

Suomen vanhin retkeilyalue Kylmäluoma täyttää 40 vuotta. Juhlan kunniaksi vapa-alueella saa kalastaa ilmaiseksi lauantaina 28. syyskuuta.

VINKKI Hyvinvointia kalastamassa -sarja alkaa!

Kalastajan Kanava julkaisee yhteistyössä Metsähallituksen kanssa tänä vuonna juttusarjan *Hyvinvointia kalastamassa*.

Katso sarja:

[Youtube.com](https://www.youtube.com) › Kalastajan Kanava

ERÄVALVONTA Kalastuskortti puuttui useilta

Metsähallituksen erävalvonta tarkasti viime vuonna noin 2 100 kalastajaa. Rikkeitä lisääntyivät hieman edellisvuodesta. Noin 18 prosenttia kalastajista syyllistyi laillisuusrikkeeseen tai luvattomaan kalastukseen. Kalastonhoitomaksun eli kalastuskortin puute oli yleistä, samoin pyydysten puutteellinen merkintä.

Pilkkivapapäivässä lähes 270 lasta

Historian ensimmäinen Pilkkivapapäivä järjestettiin hiihtolomaviikoilla neljässä kohteessa. Evon Niemisjärville, Mikkeiin, Sieviin ja Kuhmoon saapui runsaasti lapsia ja nuoria perheineen.

Vapapäivä 8. kesäkuuta

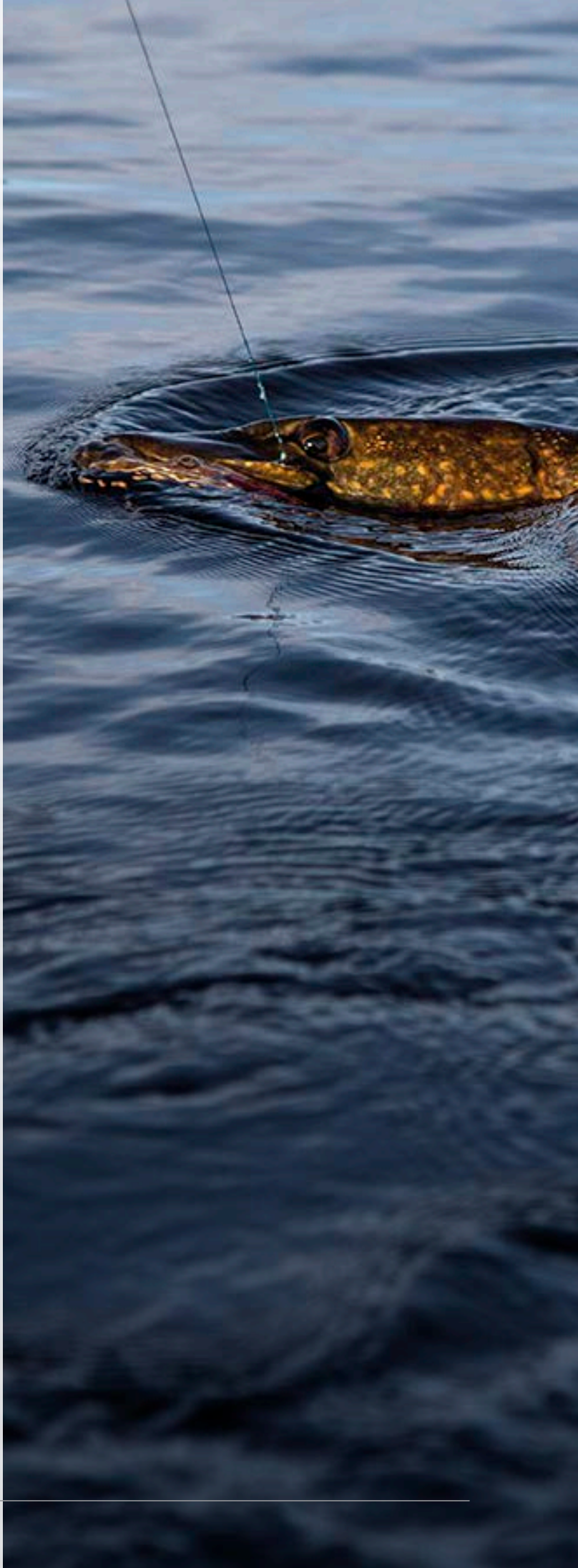
Kesäloman aloitustapahtuma Vapapäivä järjestetään kymmenettä kertaa. Suurin osa Metsähallituksen vapa-alueista on tuolloin kaikkien alaikäisten kalastettavissa ilmaiseksi.

Lue lisää: eräluvut.fi/vapapäivä

HAUESTA tuli hittikala

Juha-Pekka Huovinen on intohimoinen haukiperhostelija. Isokokoinen luonnonkala ja riskin saaliin tuoma pyyntijännitys vetävät häntä yhä uudestaan lähivesistöihin.

 Hannele Lamusuo Vesa Ranta

Ruovikossa molskahtaa. Juha-Pekka Huovinen kääntää varovasti veneen nokan kohti ääntä. Omatekoisen pintaperho lentää tarkasti kaislikossa olevaan aukkoon.

– Olisiko krokotiili? Sen verran iso oli ääni.

Tällä kertaa iso erakkohauki jää saamatta. Pintaperhon vaihtaminen uppoperhoon tuo tulosta. 69-senttinen, vanhoista koulutauluista tuttu upean vihreä ja kirkkaan pilkullinen hauki nousee väsytyksen jälkeen veneeseen. Se paistetaan iltapalaksi.

– Suuren osan saaliista vapautan takaisin veteen, mutta pitäähän se yksi ruokakala kotiin viedä, Huovinen sanoo.

Kesä ei kalastajaa suosinut, joten kalat saivat rauhassa selvitä lämpimissä vesissä. Vesien kylmetessä hauki tulee matalikoille syömään. 2–4-kiloisen ruokakalan saanti on lähes aina varmaa.

Luonnonkalaa on joka paikassa

Kylmissä ja tuulten sekoittamissa vesissä parhaaksi ovat osoittautuneet sinisen ja violetin värit.

– Haukea on joka vedessä, ja pienellä vaivalla on helppo päästä isoon saaliiseen käsiksi. Perhostamissa viehättää se, että perhon pystyy pysäyttämään kesken heitonkin. Jos hermot pitää, voi aktiivisen hauen iskua jäädä odottelemaan, hän virnistää.

Hauella on iso ego. Se ei pelkää mitään ja luottaa omaan voimaansa. Siksi se osaa myös haastaa kalastajaa.

Tällä kertaa Huovinen kalastaa veneestä Kiiminkijoen suistossa Haukiputaalla. Vesi on matalalla, joten veneen kanssa on oltava varovainen, mutta saalis on lähes satavarma.

Rannalta kalastettaessa kalamiehen tärppimaailma on ihan erilainen.

Alkusyksyllä saalista tuli punamustalla uppoperholla. Juha-Pekka Huovinen tekee perhonsa itse.

– Kahlaajan oma liike ja äänet nousevat isoon rooliin. Kaloja pääsee näkemään läheltä. Myös ahvenperhot kannattaa aina silloin pitää mukana.

Keväällä ojien varressa

Kausi alkaa keväällä kutuaikaan, jolloin Huovinen suosii keinokuituisia, yksinkertaisia ja kaksivärisiä haukiperhoja.

– Perhoja tuhoutuu enemmän kuin muulloin, koska kutukala on nälkäinen. Saalista tulee kirkkailla ja räikeillä väreillä. Keväällä mereen laskevat ojat ovat

ihan sairaan hyviä pyyntipaikkoja.

Kevätkalastuksessa myös lahdet ja lammet, joissa on läpivirtaava vesi, ovat oivia paikkoja. Silloin hauet tulevat särkien ja ahvenien perässä järviin ja lahnojen perässä merenlahtiin.

Kesällä hauet löytyvät matalista vesistä, kaislikoista sekä kivikkojen ja pohjakumpujen lähetyviltä.

Talvellakaan Huovinen ei haukea unohtaa, vaan kokeilee, tärppääkö täkylällä jään alta.

Vihreänsävyiset perhot toimivat erinomaisesti kylmissä syysvesissä, kun veden lämpö on 6–8 astetta.

Hauki on yksi herkullisimmista ruokakaloista

Suosio kasvaa

Haukiperhostuksen voi aloittaa ihan normaalilla taimenluokan vavalla. Lajin suosio on kasvussa, sillä luonnonkalaa arvostetaan. Haukea on helppo päästä pyytämään lähes kaikkialla.

– Perhojen ja heittosiiman profiilit ovat erilaiset kuin muilla kalalajeilla. Perukkeeksi käy myös kuitusiima. Haavi, kahluusaappaat sekä tainnutus- ja perkausvälineet tarvitaan myös. Minä käytän myös kidanavaajaa, se helpottaa koukun poistoa ja suojaa kalaa, jotta sen voi päästää takaisin.

Kahluurengas on näppärä paikoissa, joihin ei veneellä pääse. Onpa hän kokeillut myös poljettavaa kajakkia.

Hauesta on ruuaksi

Juha-Pekka Huovisen mukaan ruotsalaisten esimerkki on innostanut suomalaisiakin hauen kalastukseen. Hauenkalastusta markkinoidaan Ruotsissa urheilukalastusmuotona, ja naapurissa pidetään yhä enemmän haukikilpailuja, joissa saaliskalan pituus ratkaisee, ei paino.

Huovisen perhoharrastus kattaa kaikenlaiset saaliskalat, mutta ruokakalana hän kehuu erityisesti haukea.

– Hauki on yksi herkullisimmista ruokakaloista, kunhan sitä ei paista tai savusta liikaa, jolloin liha kuivuu herkästi.

Myös ravintoarvoltaan hauki on yksi parhaimmista kaloista, ja sehän syö vain luontaista ruokaa, ei rehua.

Huovisen karaistunut silmä näkee, että kauempana veden pinta väreilee, ja hetken päästä vesirengas alkaa laajeta.

Siiman suhahdukset hellivät korvaa tyynessä syysauringossa.

– Kerran vielä ruovikkoperholla.

Hauki on riski kala, joka luottaa omaan voimaansa. Se antaa kalastajalle haasteita.

Luonnonkalan ja -rauhan vuoksi

Erityisesti haukiperhostus kasvatetaan suosiona. Saalismäärät eivät ole kasvaneet, mikä johtuu siitä, että yhä useampi päästää osan saaliistaan takaisin.

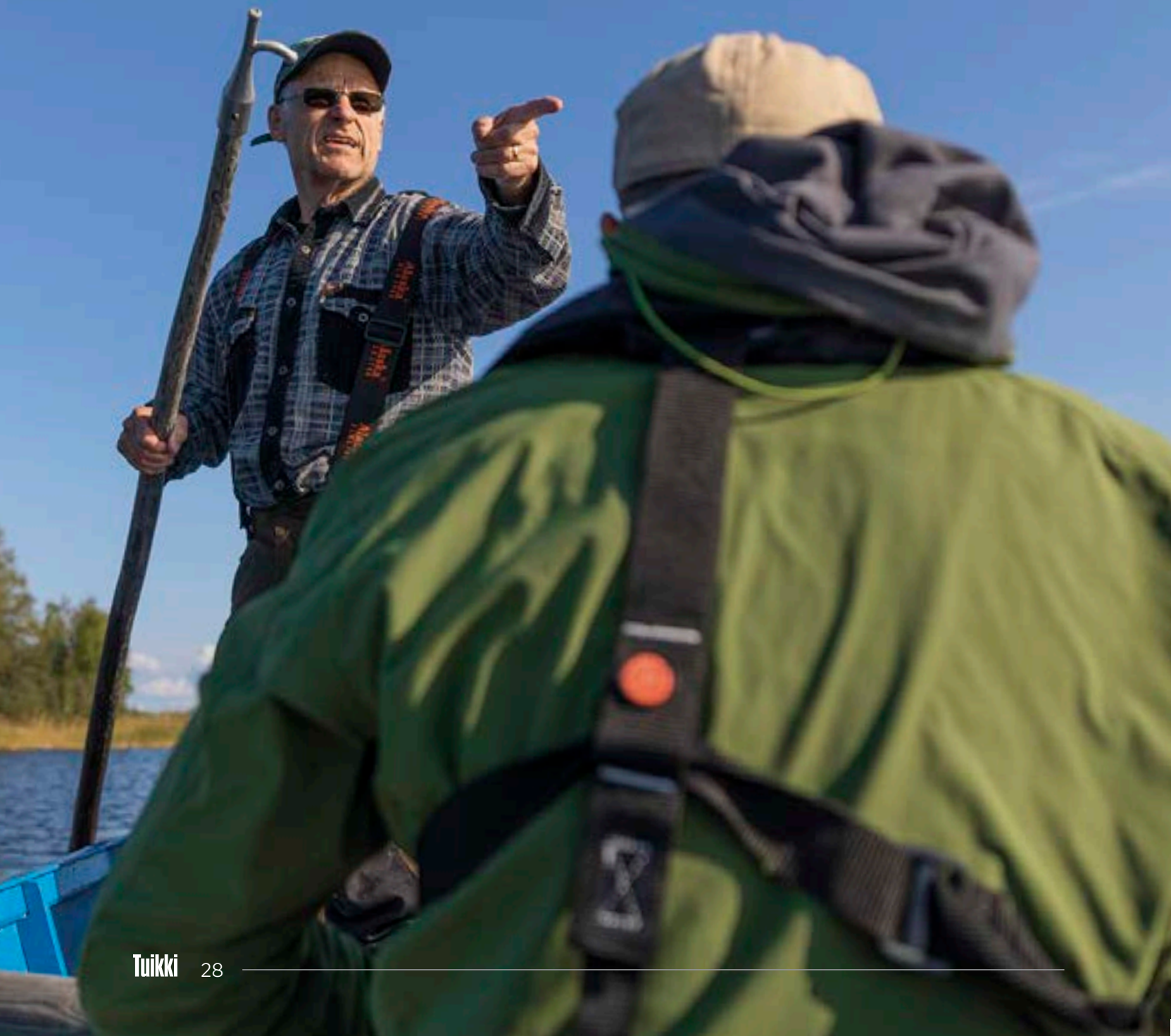
- › Hauki soveltuu hyvin pyydä ja vapauta -kalastukseen, koska se kestää koukussa paremmin kuin esimerkiksi lohikalat.
- › Hauen suosio kasvaa myös, koska yhä useampi arvostaa luonnonkalaa enemmän kuin istutettua.

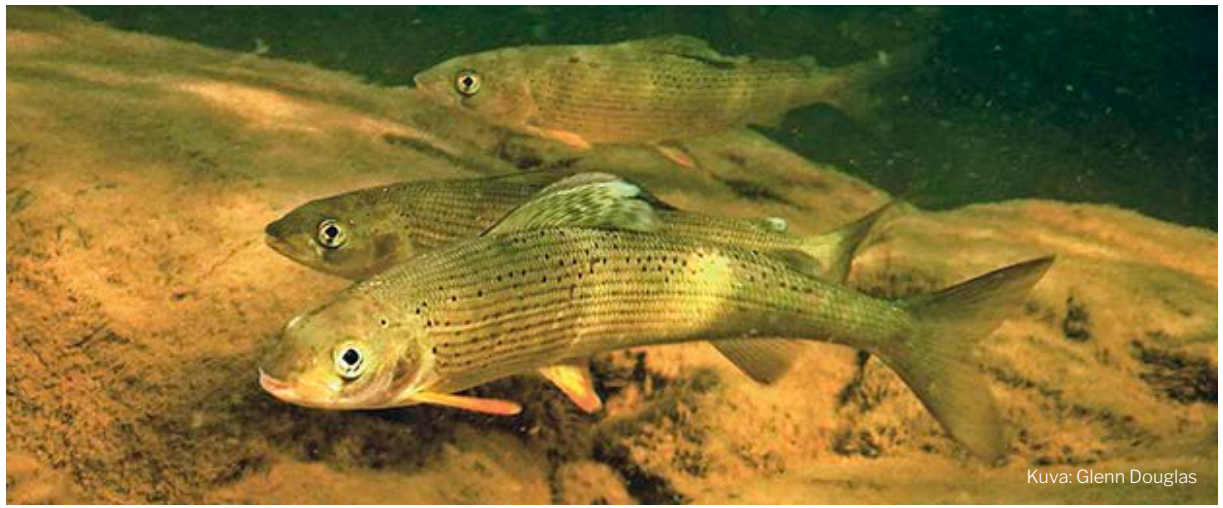
Lähde: asiantuntija Ville Vähä, Luonnonvarakeskus

Viimeisillä harjushiekoilla

 Pekka Juntti Antti J. Leinonen

Pohjanlahdella elää maailmanlaajuisesti erikoinen harjusmuoto, meriharjus. Vielä 1970-luvulla kala oli yleinen, mutta nyt se on melkein sukupuutossa. Iin Ulkokrunnin karulla rannalla on yksi viimeisistä kutupaikoista.

Kuva: Glenn Douglas

Laine kahahtaa kiviin. Rannalla lojuu nyky-aika: karannut lepuuttaja ja muoviomua sekä hylkeenraatoja. Ulappa katkeaa viivana vaaleansiniseen taivaaseen. Tuolla jossakin merenkaaren takana on Ruotsi.

Krunnien luonnonsuojelualueen vartija **Kyösti Juola** saa silmiinsä sen, mihin on tehnyt matkaa tunteja.

– Siinä se on se leikkihiekkä, hän sanoo ja osoittaa hiekkarantaa.

Paikka on nimeltään Kutuhiekkä ja se sijaitsee lin Ulkokrunnissa Perämerellä. Tämä on yhden Suomen uhanalaisimman kalan, meressä kutevan harjuksen viimeisiä lisääntymispaikkoja. Merellä lisääntyvä harjusmuoto on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen.

Kun meriharjuksen entisiä kutualueilta selvitettiin Suomen vesialueilta vuosina 2004–2007 ja 2013, ainoastaan täältä löytyi vastasyntyneitä poikasia, nolikkaita. Aiempina vuosikymmeninä meriharjusta tavattiin yleisesti pohjoisella Selkämerellä, Merenkurkussa ja Perämerellä. Nyt sen tilaa Suomessa kuvaa osuvimmin ruma sana, sukupuutto.

– Se on oikeasti pikkusta vaille hukassa, kertoo Metsähallituksen eräsunnittelija **Kari Sarajärvi** puhelimitse.

Sarajärvi oli laatimassa maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta meriharjuksen kannanhoitosuunnitelmaa. Paperi odottaa parasta aikaa ministeriön hyväksyntää. Hän vastasi myös meriharjuksen tuki-istutuksista, joita tehtiin kesinä 2017 ja 2018.

Kysely paljasti: kala on hukassa

Meriharjuksen alamäkeä voi kutsua hiipiväksi totaalituhoksi. Lajin tilaan herättiin

toden teolla vasta 2000-luvun alussa, jolloin meriharria tutkittiin Merenkurkussa ja sen saalismääristä kyseltiin kalastajilta. Kävi ilmi, että harjus oli hukassa.

Jo 1950-luvulla kalastuslehdissä kirjoitettiin taantuvasta meriharjuksesta, vaikka vielä silloin kalaa riitti. Sen jälkeen kato on edelleen kiihtynyt, kertoo Luonnonvarakeskuksen tutkija **Lari Veneranta**.

– Jos vertaa tätä päivää 1970-lukuun, romahdus on totaalinen. Ja silloinkin kanta oli jo huomattavasti heikentynyt, jos sitä vertaa vaikka 1930-lukuun, Veneranta kertoo.

2000-luvun vaihteeseen tultaessa oltiin jo niin syvällä, ettei tiedetä, nouseeko harri enää sieltä.

”Kuohut olivat täynnä harjuksia”

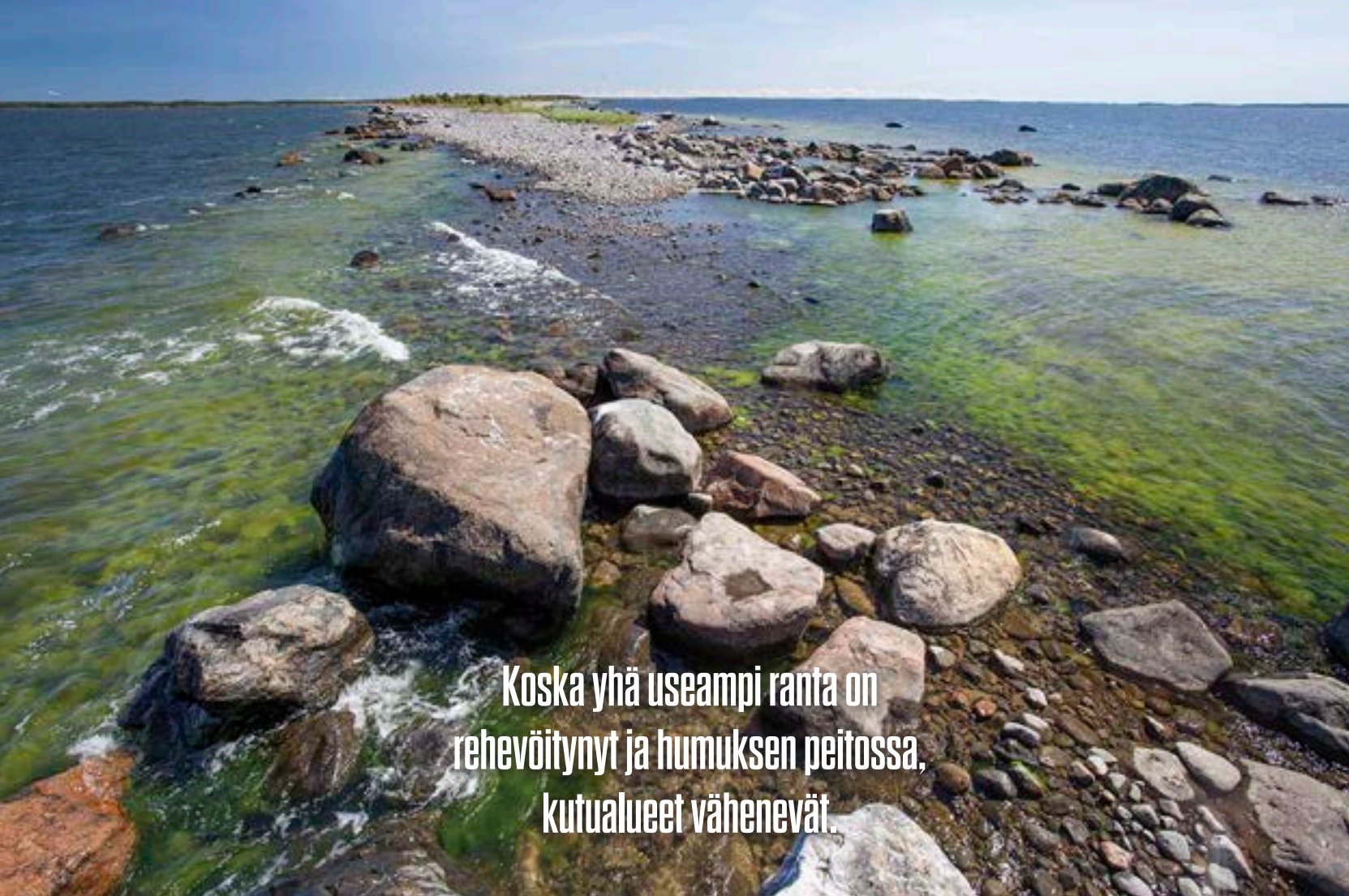
Meriharjus oli suosittu viehekalastuskala Perämeren Suomen puoleisella rannikolla vielä joitakin kymmeniä vuosia sitten.

Eräkirjailija **Raimo Ylinen** kuvaa novellissaan Mansikkaharjukset (1978), millaista 1960-luvun harjuksen perhokalastus Kemmin edustalla parhaillaan oli:

”Ja samassa hetkessä alkoi syönti, silmitön syönti. Mitään sellaista en ollut kokenut koskaan aikaisemmin. Kuohut olivat täynnä nälkäisiä harjuksia, isoja ja pieniä. Perhoissa saattoi yhtäaikaan poukkoilla monta kalaa... Suurimmat, lähes parikiloiset harjukset tempaisivat railakkaimpien tyrskyjen keskeltä.”

Kuten muutkin Perämeren kalastajat, myös Ylinen joutui luopumaan harriapajistaan. Ylinen laittoi harjuksen katoamisen paperitehtaiden likavesien syyksi.

Kirjailija oli oikeilla jäljillä. Vesien pilaantumista epäillään yhdeksi meriharjuskadon aiheuttajaksi.

Koska yhä useampi ranta on rehevöitynyt ja humuksen peitossa, kutualueet vähenevät.

Kuva: Lari Veneranta

Syynä Itämeren rehevöityminen?

Lari Venerannan mukaan harjus on indikaattorilaji rehevöitymiselle. Se kutee aikaisin keväällä, joten sen alkiokehitys on rivakkaa verrattuna moniin syksyllä kuteviin lajeihin. Nopean kasvun takia mätimunat vaativat paljon hapekasta vettä. Siksi kutu onnistuu vain kovapohjaisilla, karuilla rannoilla, jossa mätimunat jäävät soraikon pinnalle veden huuhdeltavaksi ja hapetettavaksi.

– Jos pohja on pehmeää, mätimunat peittyvät ja alkio tukehtuu, Veneranta sanoo.

Koska yhä useampi ranta on rehevöitynyt ja humuksen peitossa, kutualueet vähenevät. Täällä hiekka on puhdasta ja kovaa.

Ruotsin vesialueilla meriharjuksen kato ei ole ollut yhtä totaalinen. Luken tutkija **Erkki Jokikokko** tietää, että Ruotsista meriharjusta saadaan vielä saaliiksikin. Jokikokko oli pyytämässä meriharjuksen emokaloja Krunneilta.

Näiden kalojen jälkeläisistä muodostettiin emokalastot Luken Keminmaan ja Taivalkosken laitoksille. Näiden kalojen jälkeläisiä on palautettu sukunsa ranta-vesiin Krunneille.

– Eräs perhokalastaja sanoi saaneensa hyvin harjusta ja kertoi, että verkko-kalastajat valittavat joskus, että kun siikaa yrittää, ei tule kuin harria, Jokikokko kertoo.

Ruotsissa harjusta saa vielä kalastaa. Suomessa harjuksen kalastaminen murellä kiellettiin asetuksella vuonna 2016.

Sain itsekin nähdä viehekalastajan ottamia saaliskuvia kesältä 2017, joissa parhaissa lepää kymmeniä harjuksia, isoimmat yli kilon painoisia. Kalastaja kertoi saaneensa niitä Haaparannan edustan saarien läheltä viehevälinein.

Kari Sarajärven mukaan on hankala sanoa, onko saaliskuvassa kyse juuri meriharjuksista eli meressä kutevasta harjuksista vai siitä harjuksen muodosta, joka syönnöstää meressä ja kutee joessa.

Taimenen ja lohen tapaan vaeltavia meriharjuskantoja oli ennen monissa Suomenkin joissa, mutta nyt varmuudella enää kolmessa. Suurin osa vaeltavista kannoista katosi jokien patoamisen vuoksi.

Ruotsissa on vähemmän ojia

Tutkija Lari Venerannan mukaan Perämerellä meriharjuksen elinpiirin raja näyttää menevän Tornionjoen uoman suuntaa mukailleen. Ruotsissa Perämerellä kannat ovat viime vuosina vahvistuneet, Suomen rannikolla tilanne on heikko.

Syy löytyy kutualueiden kunnosta. Ruotsin rannat ovat puhtaammat. Se johtuu toisaalta siitä, että Ruotsin puolella saaristo on syvempää, toisaalta siitä, että pohjia huuhtova ulappa on lähempänä. Kolmas syy on se, että kuormitusta on vähemmän.

Maataloutta, asutusta ja teollisuutta löytyy tasaisesti molemmilta rannoilta,

mutta yksi suuri eroavaisuus Suomesta ja Ruotsista löytyy: maankäyttö ja varsinkin metsäojitukset. Siinä missä Ruotsissa on metsäoimia vain vähän, maailman johtava metsäojitusmaa Suomi on oijittanut kuudenneksen maapinta-alastaan.

Venerannan mukaan metsäoijat valuvat puroihin ja jokiin, ja joet tuovat humuksen ja ravinteet merelle. Joen vaikutus yltää merellä jopa kahdenkymmenen kilometrin päähän rannasta.

Joet ovat kuljettaneet maa- ja metsätalouden päästöjä vaivihkaa, vuosikymmenten ajan. Yhtäkkiä puhtaat rannat olivat poissa.

– Ongelma on siinä, että vaikutukset menevät ihmisukupolvien yli, Veneranta pohtii.

Koska muutos on hidasta, uudet sukupolvet eivät osaa verrata, millaista on ollut ja millaista pitäisi olla.

Kuva: Glenn Douglas

Monenlaisia harjuksia

Harjus on lohikala, joka voidaan luokitella viiteen ekologiseen muotoon elinympäristön ja vaelluskäyttäytymisen mukaan.

- › **Järviharjus** (1) on paikallinen kala, joka kutee järvien karikoilla.
- › **Meriharjus** (2), joka tunnetaan myös Pohjanlahden harjuksena, on paikallinen kala, joka elää ja kutee meressä.
- › **Jokiharjus** (3) on paikallinen kala, joka elää ja kutee jokien virtapaikoissa.
- › **Vaellusharjus** taas vaelttaa nimensä mukaisesti merestä (4) tai järvestä (5) jokeen kutemaan. Sen syönnösalueena on meri.

Meriharjus on Suomessa kokonaan rauhoitettu. Meriharjusta ja vaellusharjusta ei voi erottaa toisistaan ulkonäön perusteella.

Vallitseviin olosuhteisiin tottuminen viivästytti harjuksen pelastustalkoitaakin.

Kannanhoitosuunnitelmassa sanotaan, että harrikato on tapahtunut miesmuistin ylittävällä ajanjaksolla. Suomalaisilta pääsi melkein unohtumaan, että Pohjanlahden merikutuinen harjus kuuluu meriluontoomme ja on Itämeren alkuperäinen kalalaji.

Meriharjus on jäänyt pimentoon

Kuten niin monet kalalajimme, myös meriharjus kärsii liikakalastuksesta. Kutuaikainen verkkokalastus matlikoilla on ollut tehokas tapa verottaa meriharjusta. Tiukasti suojellulla Kruunien luonnonsuojelualueella meriharjus on saanut asua melko rauhassa.

Vuonna 1937 perustetulla maan ensimmäisellä yksityisellä suojelualueella suojeltiin aluksi lintuja, varsinkin uhanalaistunutta merihanhea. Tiukka suojelu auttoi vahingossa myös meriharjusta, sillä rantautuminen ja kalastus on ollut Krunneilla pitkään luvanvaraista.

Vuonna 2017 meriharjuksen kutualue rauhoitettiin kokonaan kalastukselta.

Meriharjus ei ole koskaan ollut taloudellisesti merkittävä kalalaji. Siksi se ei ole noussut politiikan valokeilaan, eikä sen tutkimukseen ja hoitoon ole panostettu. Jos kannanhoitosuunnitelma hyväksytään, tilanne voi muuttua.

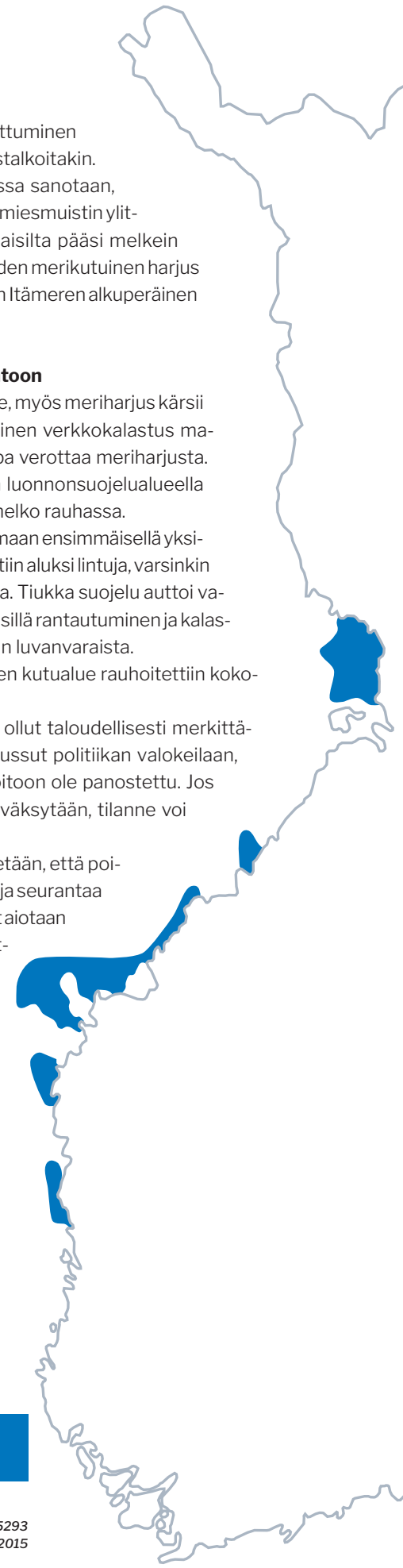
Hoitosuunnitelmassa esitetään, että poikasaluita on kunnostettava ja seuranta parannettava. Tuki-istutukset aiotaan laajentaa Pohjanlahdelle. Tutkijat haluavat haravoida tarkemmin Suomen puolen mahdolliset kutualueet, ja ylipäätään tutkia tätä edelleen verrattain tuntematonta kalaa. Myös yhteistyötä Ruotsin kanssa kaavaillaan.

Toimilla on kiire. Suomalaisen meriharjuksen kuolinkellot kumisevat jo. Yksi ainoista toivonmuruista löytyy täältä, Ulkorunnien hiljaisilta rannoilta, jossa harjus vielä keväällä leikkii.

**Meriharjuksen
levinneisyys
Suomessa.**

© Karttakeskus, Lupa L5293
© Luonnonvarakeskus 2015

”Lumottu, huumattu”

Kuopiolainen Helena Grönqvist luki Juhani Ahon novelleja eli lastuja ja koki saman kuin kirjailija sata vuotta aiemmin: Kala ei joutunut koukkuun vaan hän itse.

Siitä on nyt pari vuosikymmentä. Kuopiolainen Helena Grönqvist oli lukenut **Juhani Ahon** kalastusaiheisia lyhyitä kertomuksia ja lumoutunut.

Perhokalastus oli ollut hänelle täysin vieras laji, ennen kuin mökkinaapuri **Juhani Rossi** vei hänet sänkipellolle harjoittelemaan. Naapurilla oli mukanaan metronomi, Juhani Ahon *Lohilastuja ja kalakaskuja* ja vapa. Kalastajan ura alkoi siis kuivalla maalla kirja kainalossa ja metronomin tahdissa.

Seuraavana päivänä oli aika lähteä jo oikealle koskelle Ruunaalle.

– Mikä tunne! Aivan eri kuin uistellessa tai virvelillä heittäessä. Heitin yhtä kyytiä hurmioituneena 17 tuntia vain nuotiokahvit leipineen välissä.

Illalla naapuri sanoi, että nyt oli aika lukea se Ahon kirja. Väsynyt nuori kalastaja tarttui kirjaan, alkoi lukea ja liikutui: *”Ensimmäinen mullosemi ampuu kiven takaa ensin ylös ilmaan, sitten siitä perhoon ja siima oikiaa ja vapa tutisee ja rulla räikky. Voi taivahan tekijä!”*

Grönqvistillä oli sama tunne kuin Aholla: Hän oli lumottu, huumattu.

Perhokalastuksesta tuli elämäntapa. Meditatiivinen, rauhaisa hetki arjessa yksin. Tai yhdessä kavereiden kanssa. Saalis ei ollut tärkein.

Helena Grönqvist alkoi tutkia Juhani Ahoa ja kiinnostui kalakannoista ja niiden tulevaisuudesta. Pian tie vei luottamustehtäviin eri kalastusjärjestöihin, kuten Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestöön ja Suomen Urheilukalastajain Liittoon.

Juhani Ahon lempipaikka oli Huopanankoski Viitasaarella, ja senkin Grönqvist on luonnollisesti ehtinyt testata.

”Perhokalastuksesta tuli elämäntapa, meditatiivinen hetki yksin tai kavereiden kanssa.”

Metsähallituksen isännöimät kalapaikat Itä-Suomessa ovat vielä tutumpia, varsinkin Lieksan Ruunaan kosket.

Parasta on se, että muu perhe voi retkeillä sillä aikaa, kun Grönqvist itse kahlaillee koskessa perhovapa kädessä.

– Tulipaikoilla kokoonnumme sitten syömään ja viettämään yhteistä aikaa.

Isot emokat takaisin veteen

Kalastuksessa onkin kyse paljon muusta kuin saaliin rohmuamisesta. Miten ja millä periaatteilla vapaa-ajan kalastusta nyt ja jatkossa harjoitetaan, on hyvin tärkeää Grönqvistille.

– Kalakantojen jatkuvuus on taattu, kun kookkaat emokat lajista riippumatta päästetään takaisin kutemaan, Grönqvist korostaa.

Yksi tärkeimmistä asioista on kalastus väkättömillä, yksihaaraisilla koukuilla.

– Syötävää kalastettaessa tulee väistämättä saaliiksi myös sellaisia kaloja, jotka täytyy vapauttaa jo asetusten mukaan.

Väkättömillä koukuilla pyydettyä kalaa säilyvät vahingoittumattomina. Pienten ja isojen kalojen vapauttaminen takaa hänen mielestään parhaiten yksilöiden ja kalatiheyden kasvun.

– Loppujen lopuksi kaikessa kalastuksessa elämyksellisyys ja virkistyminen ovat tärkeitä.

Helena Grönqvist

- › Harrastanut perhokalastusta 20 vuotta.
- › Syntyisin Turusta, asuu Kuopiossa.
- › Toiminut mm. Keski-Suomen Perhokalastajien puheenjohtajana sekä Suomen Vapaa-ajankalastajien piirin luottamustehävissä ja Suomen Urheilu-
kalastajain Liitossa.

Maisema, joka tuo **ELINKAUTISEN**

Itälappilaisen erämaan halki, itärajan taakse, virtaa erikoinen joki. Sen varrella törmää ihmisiin, joiden on aina palattava sinne takaisin. Niin kauan kuin jalka nousee.

 Kimmo Pöri Hannu Huttu ja Kimmo Pöri

– Vuoden tuomio tuli lisää edellisessä kokouksessa, mies naurahtaa. Hän on **Kari Lukkarinen**, joka on valittu jatkamaan Nuortin Elinkautiset ry:n puheenjohtajana kolmatta vuotta.

Kalastusseuran erikoinen nimi tulee vangitsevista maisemista. Nyt jäsenet haluavat tehdä tunnetuksi Nuortin aluetta ja Nuorttijokea sekä vaalia sen luontoa.

– Tavoitteena on saada lisää ihmisiä kiinnostumaan paikasta, Lukkarinen sanoo.

Elinkautinen on napsahtanut jo 130 henkilölle; sen verran seurassa on jäseniä.

Taimenen oppii tuntemaan

Kari Lukkarinen kertoo viettäneensä 29 juhannusta peräkkäin Nuorttijoen mai-

semissa. Kaikkiaan hän on laskujensa mukaan asunut Tulppiossa vuosien aikana 450 vuorokautta.

Suosikkialueikseen Lukkarinen nimeää Voittikönkään ja Saukkosuvannon, joissa tosin tulee nykyisin käytyä harvemmin. Myös Kärekeojan kämppä, Nahkasaaret ja Sinirinta ovat mieluisia paikkoja.

– Hirvashauta on helposti saavutettavissa.

Vuosikymmenten kokemuksella Lukkarinen tietää, mistä Nuortin villin taimenen voi kulloinkin tavoittaa. Tai milloin se voi jäädä kokonaan saamatta.

– Enää ei tarvitse juosta jokivarressa, vaan voi ottaa rauhallisesti.

Yleensä jo ensimmäinen vilkaisu jokeen tai taivaalle paljastaa Lukkarisen mukaan, mitä tuleman pitää.

– Kirkkaalla kelillä kala voi joskus olla tiukassa. Jos kala käy pinnassa, ei toivoa kannata kokonaan heittää.

Useimmiten Lukkarinen kalastaa perholitkalla tai uistimella. Myös perinteinen perhokalastus on tuttua takavuosilta. Joessa kahlaaminen ei vain enää vanhemmiten oikein onnistu.

Lukkarinen ja muut elinkautista kärsivät ovat niin ihastuneet Nuortin kairaani ja Nuorttijoen kalapaikkoihin, että haluavat nyt sen säilyvän sellaisenaan tuleville sukupolville. Seuran jäsenet opastavat ja auttavat mieluusti uusia Nuorttijoen kulkijoita.

Kari Lukkarinen on itse ollut seurassaan kaksikymmentä vuotta.

– Liityin mukaan heti perustamiskokouksen jälkeen. Kymmenesosa jäsenistä on Lapista, eteläisimmät Hangosta.

Eräluvat.fi Nuorttijoen vesistö

Vesistössä voi kalastaa Metsä-
hallituksen vapaluvalla
3550 Nuorttijoki.

Nuorttijoki laskee Savukoskelta
Venäjälle Nuorttijärveen.

Lisätietoja Nuortin Elinkautiset
-yhdistyksestä löytyy sivuilta
www.elinkautiset.com

Jäseneksi pääsemisessä on tiettyjä
ehtoja. Esimerkiksi Nuortilla on käytävä
todistetusti kolme kertaa.

Saalis ei ole enää tärkeintä

Takavuosina seura piti vuosittain huh-
tikuun lopulla pilkkikisat Ainijärvellä.
Nuortin perinteinen kesäkisa suurim-
masta joesta pyydetystä taimenesta tai
harjuksesta on myös alun perin yhdistyk-
sen alulle laittama. Nytemmin tästä on
luovuttu, koska se ei enää sovi nykyiseen
toiminta-ajatukseen.

– Tarkoituksemme ei ole kilpailla, vaan
nauttia luonnosta.

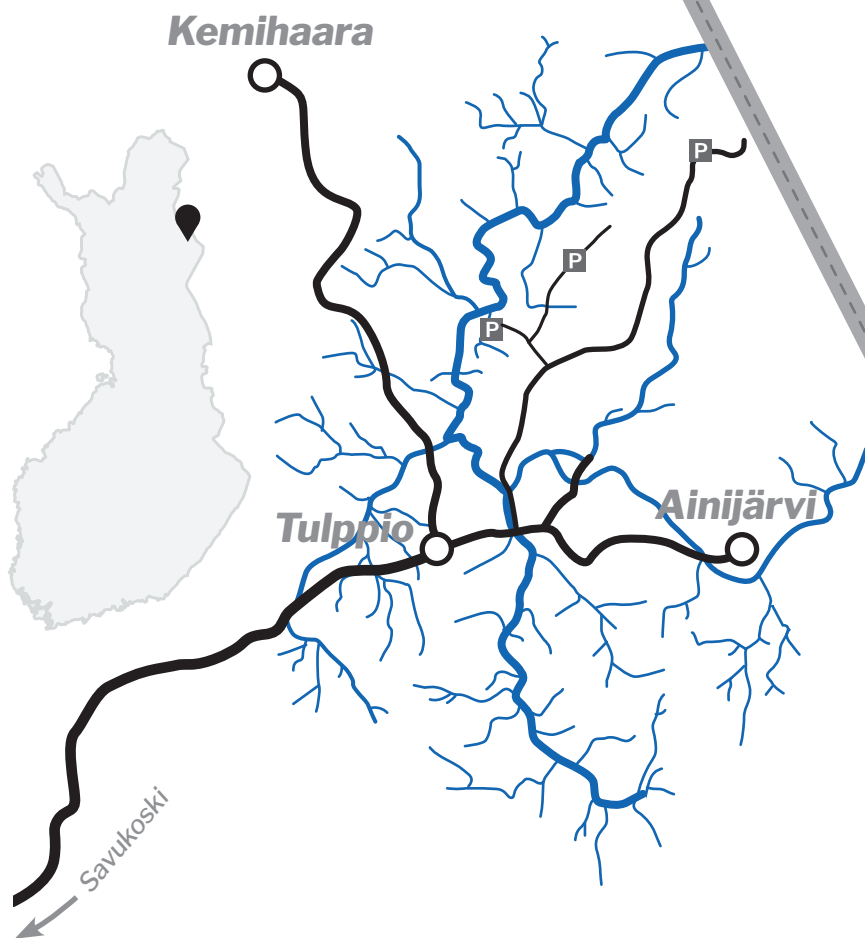
Heinäkuun lopulla Tulppiassa pidettä-
vään vuosikokoukseen osallistuu jäseniä
ympäri Suomen. Sukupolvenvaihdosta
on Lukkarisen mukaan jonkin verran ta-
pahtunut viime vuosina.

– Samalla tietysti käydään joella ka-
lassa vanhojen kalakavereiden ja uu-
sien tuttavuuksien kanssa, Lukkarinen
myhäilee.

Harjuksia hyvin, taimenia harvoin

Nuortin kalasaalis koostuu sekä paikal-
lisista että jokeen nousevista taimenis-
ta. Harjukset ovat koko ikänsä joessa
asuvia.

– 35-senttisiä harjuksia kyllä riittää
joessa pyydetäväksi.

Myös taimenten määrä on kasvanut
vuosien varrella. Nousutaimenet erot-
taa paikallisista kaloista kirkkaan värin
ja harvemman pilkutuksen perusteella.
Yhden ainoan kerran Kari Lukkarinen
kertoo saaneensa koukkuleukaisen, il-
meisesti Nuorttijärvestä peräisin olleen
järvilohen.

Takavuosina Nuortin taimenen kes-
kikoko oli 40 sentin molemmin puolin.
Nykyinen 50 sentin alamitta tarkoittaa
Lukkarisen mukaan toistaiseksi ainakin
yhtä asiaa.

– Kovin usein ei taimenta tarvitse jo-
kivarressa syödä.

Viimeisen kymmenen vuoden aika-
na lisääntynyt roskaaminen harmittaa
Nuortin elinkautisia.

Harras toivomus on, ettei huollettuja
tulipaikkoja karsittaisi siellä, missä ka-
lastajia liikkuu eniten. Kari Lukkarisen
mukaan sen jälkeen tulistelu muuttuu
villiksi.

Myös valvontaa ja erityisesti tehoisku-
ja Nuorttijoen kalastajat toivovat lisää.

*Kari Lukkarinen on viettänyt
Nuorttijoella jo 29 juhannusta
peräkkäin.*

KALASTUSLUVAT

Ennen kalastusta maksetaan kalastonhoitomaksu. Sillä voi jo kalastaa yhdellä vavalla suuressa osassa maata järvillä, lammilla tai merialueilla. Muuhun kalastukseen tarvitet kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan luvan, jonka valtion vesille saat Metsähallitukselta. Näillä sivuilla kerromme, minkälaisen luvan tarvitset.

Kuva: Kuvapankki Vastavalo

VALTION **— HUOM! —** KALASTONHOITOMAKSU **Pakollinen maksu**

Kalastonhoitomaksun maksavat kaikki **18–64-vuotiaat kalastajat**, jotka kalastavat muuten kuin onkimalla, pilkkimällä tai silakkalitkalla.

Hinnat 2019

Kalenterivuosi	45 €
Viikko (7 vrk)	15 €
Vuorokausi	6 €

Hanki näin!

Verkkokauppa: www.eraluvat.fi

Palvelunumero: 020 69 2424 arkisin klo 9–16

Palvelupiste: R-kioskit ja lähes kaikki Metsähallituksen luontokeskukset

Kalastonhoitomaksun lisäksi tarvitset vesialueen omistajan luvan pyydyskalastukseen, usealla vavalla kalastukseen ja yhden vavan kalastukseen virtavesissä tai rajoitetuissa erikoiskohteissa. Rajoitetut kohteet näkyvät kalastusrajoitus.fi -palvelussa.

PILKKI JA ONKI

Pilkkiminen, onkiminen ja silakkalitkalla kalastus ovat Suomessa maksuttomia yleiskalastusoikeuksia samaan tapaan kuin sienestys ja marjastus, jotka ovat jokamiehenoikeuksia. Maksuton oikeus koskee kalastusta yhdellä vavalla.

ELY-keskukset voivat kieltää onkimisen ja pilkkimisen joillain erityisalueilla. Esimerkiksi useilla Metsähallituksen vapa-alueilla tarvitaan vapalupa myös onkimiseen ja pilkkimiseen. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virtapaikoissa onkiminen ja pilkkiminen on kiellettyä.

Katso pilkki- ja onkirajoitukset kalastusrajoitus.fi-palvelusta.

METSÄHALLITUKSEN LUVAT VALTION VESILLE

PYYDYSLUVAT

Metsähallituksen pyydyslupa-alueet voivat olla järvi-, kunta-, kalatalousalue- tai vesistöaluekohtaisia. Pyydysluvalla saa kalastaa verkoilla, katiskoilla, syöttikoukulla, rysällä, pitkälläsiimalla, atraimella (tuulastus), harppuunalla tai jousella valtion vesillä.

Pyydyslupa on tarkoitettu vapaa-ajan kalastukseen – kaupallisen kalastuksen luvat myönnetään erikseen.

Pyydysluvat ovat pyynti- tai venekuntakohtaisia. Ne ovat voimassa kalenterivuoden.

Hinnat 2019

Pyydys	Lupa-alueet:	1	2	3
Verkko (pituus enintään 31 m)		4 €	6 €	10 €
Katiska, 3 kpl		4 €	6 €	10 €
Syöttikoukku, 10 kpl		4 €	6 €	10 €
Rysä (korkeus enintään 1,5 m)		4 €	6 €	10 €
Pitkäsiima (enint. 100 koukkuu)		4 €	6 €	10 €
Nuotta (alle 6 m tai paunetti)		24 €	24 €	40 €
Atrain, harppuuna ja jousi		4 €	6 €	10 €

Lupa-alueiden hinnoittelussa käytetään kolmea eri maksuluokkaa. Hinnoittelu perustuu kalavesien hoitokuluihin (esim. aktiiviseen istutushoittoon), lupa-alueen pinta-alaan sekä kalaveden tuottoon ja arvoon (esim. hyvät kuhavedet).

Hanki näin!

- **Palvelunumero:** 020 69 2424 , arkisin 9–16
- **Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet**
- **Erilliset paikalliset luvanmyyntipaikat**

Tarkemmat tiedot pyydyslupa-alueista sekä erillisistä luvanmyyntipisteistä: eraluvat.fi.

VAPALUVAT

Vapaluvat voivat olla vuorokauden, viikon, koko kauden tai kolmen, kuuden ja 12 tunnin lupia. Lupien hinnat vaihtelevat alueittain. Hinnat löydät osoitteesta eraluvat.fi ja yleensä kunkin alueen infotaulusta.

Alennettuja hintoja

- **Alle 18-vuotias:** lupa yleensä puoleen hintaan.
- **Alle 15-vuotias:** voi kalastaa samaan seurueeseen kuuluvan aikuisen luvalla samaan saaliskiintiöön tai ilmaiseksi tietyillä vapa-alueilla.
- **Perhelupa:** hinta kaksinkertainen, saaliskiintiö kaksinkertainen.
- **Seuruelupa:** hinta -10 %, henkilömäärä vähintään 10.
- **Kuntalaisen jokilupa:** omakustanteinen (lohen tai taimenen nousualueet Enontekiöllä, Inarissa ja Utsjoella)
- **Kuntalaisen kalastuslupa:** maksuton (muut vesialueet kuin lohen tai taimenen nousualueet). Koskee Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaisia.

Vapa-alueiden lupaehdot, rajoitukset ja aluekuvaukset netistä eraluvat.fi.

Myynti

Vapaluvan voi hankkia kohteesta riippuen mobiilisti, verkko-kaupasta, palvelunumerosta tai palvelupisteistä.

- **Palvelunumero:** 020 69 2424, arkisin 9–16
- **Eräluvut.fi**
- **Useat Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet**

MOBIILILUPA 24 H

Aikuisten lupanumerot:

- **0600 55 1639** – 3 tunnin lupa
- **0600 55 1640** – 1 vuorokauden lupa
- **0600 55 1641** – viikkolupa

Alle 18-vuotiaiden lupanumerot:

- **0600 55 1642** – 3 tunnin lupa
- **0600 55 1643** – 1 vuorokauden lupa
- **0600 55 1644** – viikkolupa

Kolmen tunnin ja yhden vuorokauden mobiililuvat tulevat heti voimaan. Viikon luvassa ilmoitetaan tilattaessa aloituspäivä.

Kännykkäluvan saa useimpiin vapa-alueisiin (sivu 40). Puhe-lun aikana näppäillään alueen nelinumeroisen tunnus (sivu 40), viikkoluvassa myös aloituspäivä. Tarkista, minkä pituiset luvat eri alueilla ovat käytössä. Tiedot löytyvät netistä eraluvat.fi tai alueen infotaulusta.

Kuva: Kuvapankki Vastavalo

VAPALUVAT VETOUISTELUUN

Vetouistelu on tavallisin kalastuslaji, jossa käytetään useampaa kuin yhtä vapaa. Koska kalastonhoitomaksulla saa kalastaa vain yhdellä vavalla, vetouistelija tarvitsee kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan kalastusluvan.

Valtion vesillä vetouisteluun sopivat parhaiten laajat vapa-alueet: **3410 Itä-Lappi, 2410 Länsi-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Etelä-Suomi** sekä **7412 Merialueet**.

Eräluvut.fi-sivustolta löydät tarkemmat tiedot näistä vapa-alueista.

VAPALUVAT NUORILLE

Alaikäisten ei tarvitse maksaa valtion kalastonhoitomaksua. Metsähallitus haluaa tukea nuorten kalastusharrastusta tarjoamalla vapalupia nuorille edullisesti.

Alle 15-vuotiaat voivat hankkia kohteesta riippuen joko viikon tai vuoden vapaluvan ilmaiseksi useille Metsähallituksen vapa-alueille. Alle 18-vuotiaat saavat luvan pääsääntöisesti puoleen hintaan.

Alle 15-vuotiaiden maksuttomia vapalupia voi hankkia Eräluvut-verkkokaupasta tai palvelunumerosta 020 69 2424. Alle 18-vuotiaiden lupa on saatavilla myös mobiililupana. Kohteet, hinnat ja maksuohjeet löytyvät Eräluvut.fi-sivustolta.

KUNTALAISEN KALASTUSLUVAT

Kuntalaisen kalastusoikeudet Ylä-Lapissa koskevat henkilöitä, joiden kotikunta on Enontekiö, Inari tai Utsjoki. Edullisemmat tai maksuttomat kalastusoikeudet koskevat valtion vesialueita oman kunnan alueella.

Kotikunta määräytyy kotikuntalain perusteella: Henkilön tosiasiallinen kotikunta ratkaisee. Kirjojen siirtäminen tiettyyn kuntaan eli ilmoitus maistraatille ei siis välttämättä riitä. Henkilöllä tulee lain mukaan olla kiinteät yhteydet kuntaan.

Kuntalaisen jokiluvat vapakalastukseen

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen asukkaat voivat ostaa oman kuntansa alueelle viehekalastukseen kausiluvan jokiin, jotka ovat lohen tai taimenen nousuvesiä. Kausilupa on aikuisille omakustanteinen ja alle 18-vuotiaille kuntalaisille ilmainen. Tuikin mennessä painoon maa- ja metsätalousministeriö ei ollut vielä asetuksellaan vahvistanut kausiluvan tarkkaa hintaa.

Ne joet, joihin maksullinen kausilupa tarvitaan, löytyvät Eräluvut.fi-sivustolta: **1520 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Enontekiö, 1530 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Inari ja 1540 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Utsjoki**. Kalastuslaki (10 §) luettelee vesistöt, joihin kuntalaisen jokilupa tarvitaan, seuraavasti: Teno- ja Näätäjäjoen vesistön, Tuulomajoen ja Paatsjoen vesistöjen sekä Tornion- ja Ounasjoen vesistöjen lohen ja taimenen nousualueet.

Kuntalaisen maksuton kalastuslupa

Kaikissa muissa valtion vesissä kuntalaiset voivat kalastaa hankittuaan Metsähallitukselta maksuttoman kalastusluvan.

Vapa-alueet

Luvan voi ostaa kännykällä.

Etelä-Suomi

6502 Niemisjärvet, Evo
Hämeenlinna

7581 Langinkoski
Yhteislupa-alue
Kotka

7413 Etelä-Suomen vapalupa

7412 Merialueen vapalupa

Länsi-Suomi

6515 Matildanjärvi
Salo/Teijo

6545 Teerilampi
Ikaalinen

6550 Kotalan kosket
Yhteislupa-alue
Virrat

6566 Koirajärvet
Kivijärvi ja Kinnula

6567 Kaunislampi
Kinnula

6576 Kolima-Keitele-koski-
reitti: Kellankoski, Kymönkoski,
Kärnänkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

6586 Keihärinkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

Itä-Suomi

7510 Peurajärven kalastusalue
Nurmes

7521 Änäkäinen
Lieksa

7525 Ruunaan kosket
Lieksa

7552 Mikkelin Valkea
Mikkeli

7561 Karvionkoski
Heinävesi

7571 Viannankoski
Yhteislupa-alue
Maaninka

7591 Konnuskoski
Yhteislupa-alue
Leppävirta

Pohjanmaa, Kainuu

5411 Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun vapalupa

4525 Kylmäluoman retkeilyalue
Taivalkoski

4570 Maasydänjärvi ja Ahvenlampi
Sievi

5502 Hossa
Suomussalmi

5505 Yli-Vuokki
Suomussalmi

5525 Syväjärvi
Kuhmo

5571 Manamansalo
Vaala

5572 Oulankajoki
Kuusamo ja Salla

5573 Ijosen keskiosa
Yhteislupa-alue
Pudasjärvi ja Taivalkoski

5574 Korvaa-Näljänkäjoki
Yhteislupa-alue
Suomussalmi

5575 Kalliojoki
Yhteislupa-alue
Kuhmo

Lappi

2410 Länsi-Lapin vapalupa

2502 Tornion-Muonionjoki ja Kõnkämäeno
Yhteislupa-alue

2510 Äkäsjoki ja Kesänkijärvi
Yhteislupa-alue
Muonio ja Kolari

2520 Miekajärvi
Yhteislupa-alue
Pello ja Ylitornio

2525 Pyhäjärvi
Kittilä

2535 Kapsajoki
Kittilä

2561 Meltausjoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi

2563 Raudanjoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi ja Sodankylä

2565 Vikaköngäs, 3 km
Rovaniemi

2567 Vikajoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi ja Kemijärvi

2568 Kemijoki
Yhteislupa-alue
Rovaniemi

2580 Simojoki, Ranua
Yhteislupa-alue
Ranua

2581 Simojoki, Simo
Yhteislupa-alue
Simo

2587 Simojärvi
Yhteislupa-alue
Ranua

2595 Livojärvi
Yhteislupa-alue
Posio

2599 Livojoki
Posio ja Pudasjärvi

3410 Itä-Lapin vapalupa

3510 Ahvenlampi
Sodankylä

3546 Korvatunturi
Savukoski (Kairijoki,
Kemijoki)

3547 Vasaköngäs
Savukoski (Kairijoki)

3548 Kemihaara
Savukoski

3550 Nuorttijoki
Savukoski

Ylä-Lappi

1550 Lätäseno
Enontekiö

1551 Enontekiön erämaa
Enontekiö

1554 Palojoki-Hietajoki
Enontekiö

1556 Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki
Enontekiö

Kuntalaisen jokilupa, Enontekiö*
Sisältää vapa-alueet
1550, 1554 ja 1556

1562 Lemmenjoen kansallispuisto
Inari

1563 Urho Kekkosen kansallispuisto
Inari, Savukoski, Sodankylä

1564 Inarin erämaa
Inari

1565 Näätäinjoki
Inari

1567 Ivalojoen
Inari

1568 Luttojoki-Suomujoki
Sodankylä, Inari

1578 Juutuanjoki
(sisältää Vaskojoen, Lemmenjoen ja Menesjoen)
Inari

Vapa-alueet ovat Metsähallituksen erikoiskohteita, joissa on yleensä arvokkaita lohikaloja. Ne lisääntyvät vesistöissä luontaisesti tai istutuksin tuettuina. Sen vuoksi alueille tarvitaan erillinen lupa. Vapa-alueilla on yleensä myös kalastajille suunniteltuja rakenteita, esimerkiksi tulipaikkoja, laavuja, riippusiltoja, pitkospuita, polkuja ja laitureita.

Tarkemmat tiedot alueista löydät netistä: www.eraluvat.fi.

Alueen kartta: www.retkikartta.fi

Aluekuvaukset, lupaehdot ja kalastusrajoitukset: www.eraluvat.fi.

1540 Kuntalaisen jokilupa, Utsjoki

Kuoppilasjoen vesistö
Vetsijoki
Utsjoki Mierasjärveen asti

1520 Kuntalaisen jokilupa, Enontekiö

Lätäseno-Poroeno
Palojoki-Hietajoki
Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki

1530 Kuntalaisen jokilupa, Inari

Kaamasjoki, Kielajoki
Näätämöjoki, Vaijoki, Silisjoki
Juutuanjoki, Matkajoki-Kettujoki, Vaskojoki, Lemmenjoki, Ala-Menesjoki
Ivalojoeki, Tolosjoki, Sotajoki, Repojoki, Lismajoki
Luttojoki

1579 Inarin retkeilyalue

Inari

1580 Inarijärvi

Inari

1583 Kaamasjoki-Kielajoki

Inari

Kuntalaisen jokilupa, Inari*

Sisältää vapa-alueet
1565, 1567, 1568, 1578, 1583

1570 Kevojoki

Utsjoki

1571 Vetsijoki

Utsjoki

1572 Utsjoki

Utsjoki

1573 Kuoppilasjoki

Utsjoki

1574 Utsjoen erämaa

Utsjoki

Kuntalaisen jokilupa, Utsjoki*

Sisältää vapa-alueet
1571, 1572, 1573

*Kuntalaisen jokiluvat voi hankkia vain Ylä-Lapin keskuksista: Siida, Tunturi-Lappi, Kiehin ja Ivalon palvelupiste.

Vetouistelijoille soveltuvia vapa-alueita ovat muun muassa

3410 Itä-Lappi

2410 Länsi-Lappi

5411 Pohjanmaa ja Kainuu

7413 Etelä-Suomi

7412 Merialueet

Niihin kuuluu laajoja kokonaisuuksia valtion vesillä.

Pohjakartta © Karttakeskus, Lupa L5293
© Metsähallitus 2019

Me palvelemme kalastusasioissa

Metsähallituksen Eräpalvelut palvelee kaikissa kalastusasioissa, jotka liittyvät valtion vesiin. Lisäksi keräämme valtion kalastonhoitomaksun maa- ja metsätalousministeriölle. Erävalvonnasta vastaavat erätarkastajat.

Johtoryhmä

Jukka Bisi
Erätalousjohtaja
Puolanka
0206 39 6611

Olli Urpanen
Vs. ylitarkastaja
kalastus ja kalavesien
hoito, Jyväskylä
0206 39 5056

Aku Ahlholm
Viestintäpäällikkö
Tuikin päätoimittaja
Oulu
0206 39 4660

Hannaleena Aarnio
Kehityspäällikkö
Oulu
0206 39 6621

Jari Haarala
Tietohallintopäällikkö
Oulu
0206 39 6239

Pirjo Halme
Suunnittelija
talousasiat
Oulu
0206 39 6623

Hankkeet

Henrik Korkeamäki
Isoja elämyksiä
Pohjolan kalavesiltä
Hämeenlinna
040 572 5928

Eero Moilanen
Esteet pois! -hanke
Pudasjärvi
040 5314969

Mika Laakkonen
Projektipäällikkö
kalastonhoitomaksut
Vantaa
0206 39 7675

Etelä-Suomi

Jarmo Väisänen
Erätalouspäällikkö
Savonlinna
0206 39 5917

ERÄSUUNNITTELIJAT

Mikko Malin
Erikoissuunnittelija
Merialueet
Jyväskylä
0206 39 4637

Eero Hartikainen
Itä-Suomi, Kuopio
040 821 9679

Pohjanmaa

Erkki Turtinen
Erätalouspäällikkö
Oulu
0206 39 6616

ERÄSUUNNITTELIJAT

Pasi Korhonen
Kainuu, Kajaani
0206 39 6066

Kari Sarajärvi
Pohjanmaa-Koillis-
maa, Taivalkoski
0206 39 6569

Lappi

Juha Ahonen
Erätalouspäällikkö vs.
Rovaniemi
0206 39 7060

ERÄSUUNNITTELIJAT

Jyrki Satta
Itä-Lappi, Rovaniemi
0206 39 7428

Markku Vierelä
Erikoissuunnittelija
Länsi-Lappi, Rovaniemi
0206 397 150

Reijo Hokkanen
Kalaelinympäristöjen
kehittäminen
Viitasaari
0206 39 5070

Jarmo Huhtamella
Ylä-Lappi, Ivalo
0206 39 7717

Markku Seppänen
Erikoissuunnittelija
Ylä-Lappi, Ivalo
0206 39 7710

KALAVEDEN- JA RIISTANHOITAJA

Matti Kela
Kainuu, Suomussalmi
0206 39 6482

Asiakaspalvelu ja viestintä

Lupamyynjät vastaavat numerossa
020 69 2424 arkisin 9–16.

ASIAKASPALVELU

Ritva Aho
palvelupäälikkö
Haapajärvi

Outi Huhtala
Suunnittelija
lupamyyni
Salla

Virpi Lepistö
Suunnittelija
lupamyyni
Savonlinna

Irina Vaattovaara
Suunnittelija
lupamyyni
Oulu

Paula Niiranen
Suunnittelija
lupamyyni
Jyväskylä

JÄRJESTELMÄT

Nelli Kihniä
(perhevapaalla)
Kuusamo

Jyri Jokiranta
Suunnittelija
järjestelmät ja
asiakaspalvelu
Rovaniemi

VIESTINTÄ

Tanja Vallo
Erikoissuunnittelija
verkkoviestintä
Oulu
0206 39 6207

Laura Ticklén
Erikoissuunnittelija
kalastonhoitomak-
sujen viestintä
Vantaa
040 480 6832

Lisäksi kalastuslupia myyvät useimmat
Metsähallituksen luontokeskukset.

Yhteystiedot: www.luontoon.fi

Erätarkastajat

Metsähallituksella on 11 erätarkastajaa, jotka valvovat metsästystä, kalastusta ja maastoliikennettä yhdessä mm. poliisin ja rajavartioiden kanssa. Erätarkastajilla on poliisiin verrattavat valtuudet, ja suurin osa heistä onkin koulutukseltaan poliiseja.

Juha Ahonen
Erävalvonnan
ylitarkastaja
0206 39 7060

Jari Liimatainen
Ylä-Lappi
0400 392 726

Mika Seurujärvi
Länsi-Lappi
040 771 4692

Heikki Säkkinen
Itä-Lappi
040 833 1656

Vesa Ihalempiä
Etelä-Lappi
040 701 5136

Jani Suua
Koillismaa
040 631 2655

Seppo Toikkanen
Kainuu
040 178 9632

Markus Aho
Pohjanmaa,
Pohjanlahti
040 158 8820

Heikki Taipale
Etelä- ja
Länsi-Suomi
040 664 7325

Jyrki Turpeinen
Pohjois-Karjala
0400 950 482

Antti Niemi
Itä-Suomi ja pohjoi-
nen Keski-Suomi
040 482 6197

Tommi Suonpää
Etelä-Suomi,
Suomenlahti,
Selkämeri
040 186 2001

Sähköpostit:

etunimi.sukunimi@metsa.fi

Puhelin:

vaihe 0206 39 4000

Henkilökohtaiset numerot:

0206 39 + henkilökohtainen
alanumero

Eräluvien palvelunumero:

020 69 2424

Eräluvut netistä ja muut tiedot eräasioista:

www.eräluvut.fi

Osan vapaluvista voi ostaa
mobiililupina kännykällä.
Lisätietoja sivuilta 39–41 tai
osoitteesta

www.eräluvut.fi

Voikaa hyvin!

Viime vuonna kunnostimme kumppaniemme kanssa lohikaloille 10 koskea kalastusluvista saaduilla rahoilla. Tänä vuonna lupaamme kunnostaa enemmän.

#KESTÄVÄÄTEKOA

160
METSÄHALLITUS

Seuraa hyviä tekoja somessa:

#160kestäväätekoa
@metsahallitus
@eraluvat

 METSÄHALLITUS

Eräluvut.fi